

Cheeti da pandaa da Pawlo sa Wakorinto Gimba guri giyaada

Cheetiti ya/abimiisay Pawlo nagaa handikimi, haa gigi ya/abi daqa sirakoomiisee da Yeesu da yaamu gu didiri gu Korintoge waara, taysi hhapee da Yunaanige. Pawlo yaa kakaakana Gimba gu Hhou gu Yeesu yaamu gu Korintoge kori leé haa slehheeri lahho'o, hida wa/a gi /imbiri Yeesu. (Yu'udii kitaabuu gu Yondu gu Ya/abimiisee 18). Qariqaaqari, Pawlo giyaa ilii waaudi Korintogo, te'esii gimbadiira wa/a gii ca/adi tla/aã gu hida gwaa /imbee Yeesu. Teesaaqay, ina giyaa ilii akhasi gimbakee, gi handikimi cheetiti sa inay, ma ilafataqi gimbadi-iratee.

Cheetitii Pawlo hiti ilakesaasidi, ti tlakwaroo hida goó /imbee Yeesu deehhiihhiru raqoo haa raqoo gi naanaqamidiyay inay haa inay (afamaraa gu 1-4). Da hhe'esi, ina gi ilii/oo/í raqoo wakinay goó ibiidee amamu gu slipalauumage, hida gu hhidimee pahha Iliitleemu (afamaraa gu 5-6). Kara, ina gigi caacaahhamisi inay, idoo hida goó /imbee Yeesu gi ilii ibiidiye pandaa da tigayge, hhawatee haa hida gu maraai koinay (afamaraa gu 7). Slime, ina gigii gadimi inay hari gimba gu kaaru, idoo gi ibiidiyee hida goó /imbee Yeesu pahha tla/aã gu hida goó friirimee iliitleemamee. Kara, gigii gadimi idoo inay gi ilii friirine Iliitleemu hiikurunkurimidu

goinay. Pawlo ilakesaasidi tuba, Muuna gu Iliitleemu sandoó hadimisi/uuru gu muunaiĩ goó daqa Iliitleemu dahha da sla'amuu loi gooy (afamaraa gu 13). /uurukee gu muunaiĩ hindoóti illiay dandiray, ma firiirini Iliitleemu haa ma ibiidani hida goó /imbee gooy Yeesu. Slime, ina singoóti slaslaaslay inay tuba, Kristu yaa slafi haa yaagii caí ayisago. Sa gimbakee, dandiray khuana tuba, Iliitleemu slime hindimaa slafisi haagii ca/ana kara ayisasugo.

Cehheemisu

¹ Cheetiti yaa daqa doyi dahhada, ana Pawlo haa Sositeene[☆] hhia goori. Iliitleemu naa hiilee-hhi ana, hinigi eteedi hari sla'amuu kosi, ma ya/abimiisay gu Kristu Yeesu tleehhidi.

² Dandiray sangu handikiikina unkuray kanisaa da Iliitleemu da Korintoge waara. Unkuray dangwaa tlinti'isi sa Iliitleemu ilagaasaraa doogunay haa Kristu Yeesu, daa eteedi, ma hida gu Iliitleemu tleehhitiri. Yaa teesaaqay laqi, sliimaa haa hhakira goó, goó eteedimee uma gu Looimoo goori gu Goó Yeesu Kristu daqemoo sliimaa, Looimoo gooina haa koori.

³ Dandiray sangu firiirina ambee, hhoinay gu didiru haa qasaw goó daqa Iliitleemu dahha, Taataa goori haa daqa Looimoo gu Goó Yeesu Kristu, ibiidiye sliimaa haa unkuray.

Daareesoo

[☆] **1:1** 1:1 Yu'udii kitaabuu gu Yondu gu Ya/abimiisee 18:17.

⁴ Balalu sliimaa ana hoóti kawa /iisoo daqa Iliitleemu gooi sa unkuray, sa gimba sanguũ qay hhoínay gosi gu didiru hari amoo da Kristu Yeesu. ⁵ Ma'aana hari ilagaasaraa doogunay haa Kristu, dangunii daqaruudisi gimba sliimaage, kakaaru googunay haa cacahharu googunay goõ. ⁶ Ilatlawaraa doori gimba gu Kristuge, dagaa mai daqa doogunay. ⁷ Inkoo, unkuray dangwaa afariibukudiiba ha /uuru lensee gu muuna doó hadisiye ha Iliitleemu, qatlay goó ilii baqamitee hari kwayru hiitlaa'asa dosi Looimoo goori gu Goõ Yeesu Kristu. ⁸ Slime, Yeesu hangumaa hii/atlisi unkuray hiifaakoo naqatloo, ma dangu hhanti ilii kaay dakoo lensee, balotirayi gimaa iliiki/ye Looimoo goori gu Goõ Yeesu Kristu. ⁹ Iliitleemu guti lou, ina gwaa eteedu unkuray, mangu ilagaasidiri sliimaa haa Nankosi, Yeesu Kristu, Looimoo goori.

Deehhoo kanisaa da Korintoge

¹⁰ Hhiee koi, hangu tlaatlaqasa hari uma gu Looimoo goori gu Goõ Yeesu Kristu ambee, hangu wariiakhasidee unkuray haa unkuray, deehhoo ma maydi hiica/a tla/aã googunay. Kara unkuray, mangu ilagaasidiri nara'a ilahudaa lenge haa piimaa lenge. ¹¹ Ma'aana hhiee koi, siniĩ kaay gimba googuna ha hida wakinay goó ibiide aya gu Kilooyege tuba, kontay naanaaqamoo tla/aã googunay. ¹² Inkoo, kaawa taqay ambee, hida wakinay tla/aã googunay yoóti kakaanay tuba, “Ana guti Pawlo,” waku yoóti kaay tuba, “Ana guti Apoolo.” Waku yoóti kaay

tuba, “Ana guti Keefa,”* haa waku yoóti kaay tuba, “Ana guti Kristu.”

¹³ Kristu hingaa deehhihhimii? Gu lou, ana Pawlo dugunaa hiitluhhumisii musalaabage sa unkuray? Baku unkuray danguraa uma gu ana Pawlo hiinunqudimisii? ¹⁴ Ana kaawa/iisoo daqa Iliitleemuge ambee, haay nunqudisiiba heedi lensee tla/aã googunay, ti Kiriisipo haa Gaayo kilesi ginaay nunqudimisi. ¹⁵ Inkoo, hhaku heedi lensee tla/aã googunay gwii dahhasa kaawa tuba, unkuray danguraa uma goy hiinunqudimisi. ¹⁶ (Slime haay nunqudimisi hida gu aya gu Sitefaana. Hiicata da hhakee, ha hhidima bere haay nunqudisi heedi waku lensee.) ¹⁷ Ma'aana Kristu hinaati ya/abiiba ana, may nunqudimisi hida. Ina hinaati ya/abi sa kakaaru gu Gimba gu Hhou. Kara magu hhanti kakaami Gimbaki gu Hhou hari waaway gu heedi lensee, gwaa'araa da Kristu musalaabage, ma hhanti hhamisidi /uuru gosi.

Kristu ti waaway haa ti/uuru gu Iliitleemu

¹⁸ Ma'aana ya/aboo da gwaa'araa da Kristu musalaabage ti gimba gu bawma daqa hhaka'ay goó hamee. Teesaaqay see, daqa doori doó ilabu'une ti/uuru gu Iliitleemu. ¹⁹ Daa handikimi Handikaa da Iliitleemuge tuba,

“Ha hhamisa waaway gu hida gu koomee waaway.

---

* **1:12** 1:12 Keefa: Keefa ti'ii ti uma gu Eburaanaisoo, hari Yunaanaisoo na Peetiro, hii gu uma waku gu ya/abimiisay Peetiro.

Kara ha sia caahhamuu gu hida gu koomee caahhamuu.”☆

²⁰ Inkoo, kaanoo heedi gu kooma waaway? Kaanoo maarimuu gu sariyaa, goó caacaahhamisa sariyaa da Musaa? Kaanoo heedi gu khua coco'omoo qatlaykii? Gu lou, Iliitleemu hii laqami pandataa tuba, waaway gu kooroti ti bawma! ²¹ Ma'aana waaway gu Iliitleemuge, hida gu kooroo gwaa caahhiriiba ina hari waaway gooina. Iliitleemu dugwaa muunaboo/eesi ilabu'uruu hhaka'a goó /imbee hari bawma da gimbakira daa kakaami. ²² Gu lou, Wayahuudi yoó laqaru gu gimba gu baka'asa slaiyay, kara Wayunaani yoóti dabita waaway. ²³ Inkoo, dandiray Kristu gunoó kakaana, daay tluhhumisi musalaabage. Daqa Wayahuudige ti muuna sluhhusa, kara daqa hida gu hhapapu wakinayge ti bawma. ²⁴ Teesaaqay see, daqa hida hhaka'ay daa eteedi ha Iliitleemu, gonkoinaa Wayahuudi haa Wayunaani, Kristu ti /uuru gu Iliitleemu haa waaway gu Iliitleemu. ²⁵ Ma'aana, gimba doó arine ti bawma da Iliitleemu kona waaway hari khisla ba/ay da waaway gu hida. Kara, mooro'oda da Iliitleemu ti konta/uuru hari khisla ba/ay da /uuru gu hida.

²⁶ Hhiee koi, slawaw, idoo gaa iliiwante qatlay dangwaa ilii eteedi ha Iliitleemu. Hari ilahudaa gu hida ti wa/aaba tla/aã googunay gu koomee waaway. Kara ti wa/aaba gu koomee /uuru, kara ti wa/aaba daa laqwali hiidayuuma da hida gwaa koomee tawaaloo. ²⁷ Teesaaqay

---

☆ **1:19** 1:19 Yu'udii kitaabuu gu Isaaya 29:14.

see, Iliitleemu yaay leehhi idadu doó arine yaa bawmidiri koorotii, magi muriidisi hida gu koomee waaway. Kara Iliitleemu yaay leehhi idadu gu kooroo gwaa mooro'omidee, magi muriidisi idadu gu koomee /uuru. ²⁸ Kara Iliitleemu yaay leehhi idadu guba muree haa daa qooqiidi gu kooroti, idadu gu hhaki, magi qooqiidi idadu hhakira gu waaree. ²⁹ Ina yaati teesaaqay laqi, hhaku heedi lensee gungii duuba pandaa dosii. ³⁰ Iliitleemu na tlaatleeso da ilagaasa doori daqa Kristu Yeesuge. Iliitleemu yaa /sими Kristu, ma waaway goori tleehhidi. Kristu na amoo dandiray hoó slaslayna ibinaa daa tafa'adi. Kara, ina na amoo dandiray, ma hida goóba tlakwaroo tleehhidani, haa daa afigweedi tlakwaroo dooraa. ³¹ Inkoo, idoo daa ilii handikimi gooy Handikaa da Iliitleemuge tuba, "Ina gungoó sla'a hiiduubidu, hingii duubiye sa Taataa Iliitleemu."☆

2

Kakaaru gimba gu Kristu daa hiitluhhumisi musalaabage

¹ Hhiee koi, qatlay gaa ilii khay daqa doogunay, haati khayiiba, ma sangu kakaami unkuray siiri da ya/aboo da Iliitleemu* hari amoo da hhoi loi, baku hari waaway gu hida. ² Ma'aana qatlay gaa

---

☆ **1:31** 1:31 Yu'udii kitaabuu gu Yereimiyaa 9:23-24. * **2:1** 2:1 siiri da ya/aboo da Iliitleemu: Siiri da ya/aboo da Iliitleemu ti amoo waka da kaawaraa Gimba gu Hhou gu Yeesu Kristu. Yu'udii kitaabuu gu Waefeeso 3:4-6.

ilii sliimaa waaree haa unkuray, haa piimuudi-iba, ma caahhi idoo lensee, ti Yeesu Kristu kilesi, hiĩ daa hiitluhhusi musalaabage. ³ Kara, ana haati khay daqa doogunay, tay haati mooro'odi haa kooma gwaa/amee haa dakhadakhamidu hari khisla. ⁴ Gimba gooi haa kakaaru gooi yaa konaaba gimba gu waaway gu hiifaafahharu hida. Ana sinaati laqami hari/uuru gu Muuna gu Iliitleemu. ⁵ Ana haati teesaaqay laqi, /imba dooguna gimba gu Iliitleemuge, ma hhanti qadidi waaway gu hidage ba/ay /uuru gu Iliitleemuge.

Waaway goó daqa Iliitleemu dahha

⁶ Teesaaqay see, dandiray tla/aã gu hida gwaay /atlee muunainge, gimba gu waaway gunoó gimbuusana. Waawaykee guti koorotiiba, kara guti hida goó tawaalimee goóba gu kooroti, hhaã da hhamisiye. ⁷ Dandiray hoó kakaana waaway gu siiri da ya/aboo da Iliitleemu, waaway daa yakwi daqa hidago. Waawaykee daa taarimi ha Iliitleemu sa wanqamee da hhoinay goori, daa ilii kahhiye see tlehhinay kooroti. ⁸ Hhaku heedi lensee goó tawaalima tla/aã gu hida goó tawaalimee koorotii, gwaa caahhu waawaykee. Bere giyaa aloo caahhiyay waawaykee, Looimoo gu Goõ gu wanqamee da hhoinay, gwaa aloo hiitluhhusiyaaibiiba musalaabage. ⁹ Inkoo, daa ilii handikimi gooay tuba,

“Hhaka ila daa anti,
 hhaka eea daa akhasidi,
 haa gwaa hiiguuma muunage,

gimbakee Iliitleemu giyaa ilakhuukhu'usi sa hha-
kee gu slaee ina.”☆

¹⁰ Inkoo, Iliitleemu gimbakee sandaay tlaa'asi daqa doorii hari amoo da Muuna gosi. Muunakee kosi yoó cangicangimisi idadu sliimaa, gimati gimba gu wa'ay see gu Iliitleemu. ¹¹ Ma'aana miyaa na khui ilahudaa gu heedi? Ti muuna gosi gu wa'ay kosii waara kilesi na khui. Nama teesaaqay lenge, hhaku heedi gu khua ilahudaa gu Iliitleemu, ti Muuna gosi kilesi. ¹² Inkoo, dandiray muuna gu kooroo gunaa oowaniiba, Muuna goó daqa Iliitleemu dahha gunaa oowani, ma hiidahhasani caahha idadu hhakira, sandaa pihhi ha Iliitleemu hari ihii'i.

¹³ Hiï na gimba goó kakaane, ti hari gimba dandaa caacaahhamisiiba hari waaway gu hida. Ti hari gimba dandaa caacaahhamisi ha Muuna gu Iliitleemu, tay gi ilakeesana gimba gu lou gu Muuna gu Iliitleemu daqa hida hhaka'ay gu koomee Muunakee. ¹⁴ Heedi goóba Muuna gu Iliitleemu, hiidahhasiyaaba ámbaraa gimba goó daqa Muuna gu Iliitleemu dahha. Ma'aana giyoóti arina ti bawma daqa dosii. Kara ina giyoó caahhiyaaba gimbakee, sa gimba duguroó amoo da Muuna gu Iliitleemu kilesi baraslai. ¹⁵ Heedi gu kooma Muuna gu Iliitleemu yoóti baraslai gimba sliimaa doó caacaahhamisiye ha Muuna gu Iliitleemu. Teesaaqay see, hhaku heedi lensee gooba Muuna gu Iliitleemu gu hiidahhasa baraslawa ina. ¹⁶ Daa ilii handikimi gooy tuba,

---

☆ **2:9** 2:9 Yu'udii kitaabuu gu Isaaya 64:4.

“Hhaku heedi lensee gu khua ilahudaa gu Taataa Iliitleemu, magu caacaahhamisi.”[☆]
 Inkoo, dandiray kona ilahudaa gu Kristu.

3

Deehhoo kanisaage

¹ Hhiee koi, gu lou, ana gaa ilii Korintoge waare sliimaa haa unkuray haay dahhasiiba coco'omoo haa unkuray, ubee hida hhaka'a pahha gwaa hii/atlee. Teesaaqay, haati cocoi haa unkuray hida gu kooroti pahha, ubee daa/a/ee ibinaa da Kristuge. ² Ana hangwaa ilii caacaahhamisi gimba gu Kristu, unkuray hangwaati kitahhamisi pahha ilibaa. Ma'aana haa aloo hiidahhasidaaiiba /agiru /agoo daa karahhadi, sa gimba hangwaa ilakhuukhu'usidiriiba sa/agotee. Gu lou, inkoo see hagay dahhasidaaiiba, ³ sa gimba unkuray ti kahhaday hoóti ibitay slashhaahhaau gu slaqwage. Ma'aana, bere tloomu haa naanaqamoo kahhi wana tla/aã googunay, unkuray caba hoóti ibitay hida gu kooroti pahha? ⁴ Qatlay tla/aã googunay leë, giyoó ilii kaaye tuba, “Ana guti Pawlo,” kara waku gi kaay tuba, “Ana guti Apoolo,” hoó laqantaaiibaslii tuba, unkuray ti hida gu kooroti pahha?

⁵ Inkoo, Apoolo na miyaa? Kara Pawlo na miyaa? Dandiray ti yondimiisee kilesi guraa khawee /imba daqa doogunay. Kila heedi tla/aã goori yoóti yondiidi yondu, sugwaa hadisi ha Looimoo gu Goõ. ⁶ Ana haati daamisi pisagaroo, Apoolo gi ilakoomi ilii tuutuquru ma'ay.

[☆] **2:16** 2:16 Yu'udii kitaabuu gu Isaaya 40:13.

Teesaaqay see, Iliitleemu noó ti'idisi haa noó diireesi. ⁷ Teesaaqay, heedi goó daamisa pisagaroo haa goó ilii tuutuquma ma'ay ti diitiray. Iliitleemu ina lenkosi noó hiinooi diireesa. ⁸ Heedi goó daamisa pisagaroo ti hika'a pahha goó hiituutuquma ma'ay. Kila heedi duguti bui /aliya, hari ilakhuaraa da yondu gosi loi. ⁹ Ma'aana dandiray ti yondimiisee da Iliitleemu, doó sliimaa yondiida. Kara unkuray ti qaymoo dosi haa mara gosi pahha.

¹⁰ Hari hhoinay gu didiru sinaa hadisi ha Iliitleemu, haa qaasi musingi ubee tlehhiidiisay gu kooma pahha waaway. Inkoo, heedi waku tleehhaahhidi rawaa gu musingikeesii. Teesaaqay see, kila tlehhiidiisay gu tleehha musingikii, kwanda gi khu'une nara'a, idoo gi iliitleehhiye. ¹¹ Ma'aana hhaku heedi lensee goó hiidahhasa qaasa musingi lensee waku, ti hika'a kilesi daa hhe'esi qaasaraa, ti Yeesu Kristu kilesi. ¹² Heedi hiidahhasi tleehhinay rawaa gu musingikeesii hari sahaabu, feesa, tle/eẽ gu kaari, khai, loo/oo baku sluufaa. ¹³ Qariqaaqari yondu gosi dugu arina tuba, malee wana, sa gimba balotirayi Kristu gimaa ilii khaye sa hukuruu, yondu gosi dugumaa ilatahhi. Dugumaa ilatahhi hari aslaa, kara aslaa see, maa ilatahhada hhoinay gu yondu gu kila heedi. ¹⁴ Bere idoo daa tleehhi ha heedi rawaa gu musingikeesii meta, himaa slay /aliya. ¹⁵ Bere yondu gu heedi hhana, hhamisi /aliya dosi. Inkoo, ina loi dugumaa ilabu'una, ti heedika'a pahha, gwaa naahhu ci/a aslaago.

¹⁶ Inkoo, hhidintaaii tuba, unkuray ti mara gu

didiru gu Iliitleemu? Kara, Muuna gu Iliitleemu yoó wa'ay kokunay ibiidii? ¹⁷ Bere heedi leẽ flakweemisi mara gu Iliitleemu, Iliitleemu gu hhamisi heedikee. Ma'aana mara gu Iliitleemu dugwaati tlinti'isi, kara marakee ti unkuray loi.

¹⁸ Unkuray hangu hantii coriday. Bere heedi lensee tla/aã googunay hingi ilahudeesi tuba, kona waaway gu kooroti, ba'ay heedi gwaa bawdu tleehhidiye, ma slay waaway gu lou.

¹⁹ Ma'aana waaway gu hida gu kooroti ti bawma pandaa da Iliitleemuge. Ido daa ilii handikimi gooay tuba,

“Iliitleemu yoó ooyina hida gu koomee waaway cirihhimaa koinay.”[☆]

²⁰ Kara daa handikimi tuba,

“Taataa Iliitleemu khui tuba, ilahudaa gu hida gu koome waaway ti diitiray.”[☆]

²¹ Teesaaqay, heedi lensee hingi hanti hiidubi, sa gimba giyoó sirakomamidiye hida wakinay. Ma'aana idadu sliimaa ti kokuna, ²² gimati ti Pawlo baku Apoolo, Keefa,* kooroo, slafimaa, gwaa'araa, idadu gu waaree inkoo, idadu hhakee gumaa waaree, goõ ti kokuna. ²³ Unkuray ti hida gu Kristu, kara Kristu guti Iliitleemu.

4

Yondu gu ya'abimiisee da Kristu

[☆] **3:19** 3:19 Yu'udii kitaabuu gu Ayuubu 5:13. [☆] **3:20** 3:20 Yu'udii kitaabuu gu Daareesoo 94:11. ^{*} **3:22** 3:22 Keefa: Keefa ti'ii ti uma gu Eburaanisoo, hari Yunaanaisoo na Peetiro, hii gu uma waku gu ya'abimiisay Peetiro.

¹ Hari amoti hida hindi faadiyee dandiray tuba, ti yondimiisee da Kristu haa hida saa taatahhi siiri da ya/aboo da Iliitleemu. ² Slime, ti'ii idoo da slaiye daqa yondimiisay saa taatahhi yondu, duguti arine tuba, ti heedi daa/ɓmbi tleehhidiye. ³ Inkoo, daqa dooii ti idoo da cokoŋi hari khisla, bere hanima hukuntiri unkuray baku ha balasaa da hida. Gimati ana loi see hanguu dahhasaaba hukuruu ana lenkway. ⁴ Ma'aana muuna goy guti /abaaku. Inkoo gimbakee laqanaaba tuba, ana kooma ibinaa daa tafa'adi. Looimoo gu Goŋ noó hukuna ana. ⁵ Sa gimbakee, unkuray hhanti hukuntay gimba lensee, da ilii kahhiye dawaraa qatlay gosi. Kara, baqamida qatlayka'a naqatloo Looimoo gu Goŋ gimaa ilii khaye. Ina hirimaa khay cenceege gimbakira daa yakwi hhanteege, haa himaa hiitlaa'asi piimaa da muunaŋi gu hida. Qatlaykeesii kila heedi himaa slay hha'aleesa giroo hiiboŋiye daqa Iliitleemugo.

⁶ Hhiee koi, gimbaki ti ilakhuukhu'usa doyi loi ana haa Apoolo sa faydaa dooguna. Ana hanti taqaaqay laqi, mangu hiidahhasidiri caacaah-hamisu daqa doora ma'aana da kaawaratira doó kaawa tuba, "Hhanti tlo/osiday hari khisla gimbakira daa handikimi, Handikaa da Iliitleemuge." Teesaaqay, hangu hiiduubidaai-iba hari heedi waku haa gi qooqitay waku. ⁷ Ma'aana ti miyaa gwaa laqu ugu tuba, ti paslida haa hida wakinay? Ugu idoo mala konta, gaa maydi oowaraa? Ugu bere haa oodi, hangu so'oyi hiiduubaabita ubee, haati oodiiba pahha?

⁸ Inkoo, unkuray beelaa haã hhe'esidiri, haã akhankhantiri! Handii daqaruumitiri! Haã

mutemi tleehhitiri, kara dandiray see hhaki! Ba/ay hanti aloo mutemi tleehhita gu lou, dandiray slime ma mutemi tleehhidani sliimaa haa unkuray!

⁹ Ma'aana ilahudeedemisa tuba, Iiitleemu hindii qaasi cenceege dandiray ya/abimiisee daqa da aluũ loii, hida daa hukumi pahha gwaa'araa. Ma'aana dandaa hida gu laqaqaru tleehhidisi daqa khoroo sliimaage, daqa malayikage haa daqa hidage. ¹⁰ Dandiray haati bawmidani, sa gimba hoó yondiidana sa Kristu. Unkuray ti kontay waaway daqa Kristuge. Dandiray konaaba /uuru. Unkuray na kontay /uuru. Unkuray dangoó muriidi. Dandiray dandoóti qooqiimidi. ¹¹ Inkoo naqatloo, dandiray kona qori haa wakhaa, qayroo koti digaatii daqadi. Dandiray dandii difi haa konaaba daqa da ilii ibinaa. ¹² Dandiray hoóti yondiidana hari maguuma hari dabaiĩ koti loi. Qatlay dandoó ilii ilawaasiye ha hida, hagiyoóti /aafana. Qatlay dandoó ilii laba'asiye see, hoótii kaasana. ¹³ Qatlay dandoó iliitlohhiidiye ha hida wakinay, hoóti ilakiísana aslaa'amee daqa dooinay. Inkoo naqatloo dandiray hanti khanslaaoo da khoroti pahha tleehhidani, haa letuti naqatloo dandiray hanti idadu goõ daa si'i tleehhidani khorotii.

¹⁴ Ana handikiikimaaba gimbaki, mangu muriidisi unkuray. Unkuray hangutii gadiidima ya'ay koi pahha, ga slae hari khisla. ¹⁵ Unkuray gamati kontiri maarimamaa elefu mibeeri mibi daqa Kristuge, kontaiiba ayiĩ wa/a. Ma'aana ana haati taataa googuna tleehhidi daqa Kristu

Yeesuge hari amoo dari kakaaru sa unkuray Gimba gu Hhou. ¹⁶ Inkoo, hangu tlaatlaqasa, sirakooma ilakhuukhu'usati toyi. ¹⁷ Sa gimbaki haa ya/abi daqa doogunay Timoteeyo, nankoy ga slae haa heedi daa/ɔmbi daqa Looimoo gu Gonge. Ina sangumaay slay amamu gu ibinaa dooi daqa Kristuge, dangaa ila/ɔmbiti haa caacaahhamisu gooi, goó caacaahhamise daqeemoo sliimaa daqa kanisasuu gonge.

¹⁸ Tla/aã googunay wakinay hingii tlaatleesiri hiiduubidu, tay gi ilahudeesiri tuba, hamaa khawaaba daqa doogunay. ¹⁹ Teesaaqay see, bere Looimoo gu Goó maa slai, haa khaw ciraai daqa doogunay. Te'esii, ana loi maa asu caahha, ti idota'a kilesiiba giyoó kakaanee hida hñanki gungoó hiiduubee, slime /uuru gooina hagu caahha. ²⁰ Ma'aana Tawaaloo da Iliitleemu ti gimba doó gimbusiye kilesiiba ha heedi, ti yondu doó laqane hari /uuru gu Iliitleemu. ²¹ Unkuray ha mala sla'aday? Haati khawaa daqa doogunay hari hhadaa baku hari sla'amuu haa hari muuna gu aslaa'amee?

5

Pawlo ili'ooraa da slipalauusee kanisaage

¹ Guti lou, haã akhasi tuba, tla/aã googunay wanta slipalauuma. Slipalauumatee yoó hica/adaaba gimati tla/aã gu hida gu hhidimee see Iliitleemu. Gu lou haã akhasi tuba, heedi leẽ tla/aã googunay hiroó gui hadee da taataa gosi.✧
² Unkuray hangoó hiiduubiday! Hanguraay

✧ **5:1** 5:1 Yu'udii kitaabuu gu Gimba gu Walaawi 18:6-8.

boo/odiriibaslii gaiida haa gugi paslisiday heedikee, gwaa yondiidu gimbakee tla/aã googunay? ³ Ana gamati hhaku sliimaa haa unkuray hari amoo da slaqwa, hari amoo da muuna sliimaa waaraa haa unkuray. Ana heedikee gwaa yondiidu gimbakee, guũ hhe'esi guũ hukumi, idoo gaã aloo iliwaaree gooay. ⁴ Hari uma gu Looimoo goori Yeesu, kwanda ga etetee hiikurunkurida da kanisaa. Ana hamaa waara sliimaa haa unkuray muunage, haa/uuru gu Looimoo goori Yeesu maa wana. ⁵ Da hhe'esi heedikee taatahhakuna daqa Sataanimooqe, slahhaahhaau gosi gu slaqwa duguma hhamisi, haa muuna gosi duguma ilabu'umi baloo damaa iliiki'ye Looimoo gu Goõ.

⁶ Unkuray hiiduubidu googuna gu hhouuba. Unkuray hhidintaaiibaslii tuba, tlakwaroti ti hamiira da coko' pahha, doó hiiqoma gi tlakweesida hida goõ? ⁷ Inkoo, hangu ilabuuslidee, ma bacidiri hamiira da waka'alee, ma raqa da hida gu /abi tleehhitiri, ga iliiwante gooay tlakwaroo see kontaaiba. Ma'aana Kristu, /ambeenimoo goori gu Pasaaka, duguũ hhe'esi dugunii ca'asi, sadaaka tleehhidi.✧ ⁸ Inkoo, losonuusanee losonaki hari amoo da tlakwarotiraaba da waka'alee, mukaatimoka'a pahha daa homi hari hamiira. Maynee tlakwaroo goó yondiidane, ma mukaatimoka'a pahha tleehhidani gu lou haa gu hhou, goóba hamiira.

⁹ Ana sangwaa handikimi unkuray cheeti dooii ambee, hangu hhanti ilagaasiday haa slipalauusee. ¹⁰ Ana hanti kaayiiba ambee, hanguti

---

✧ 5:7 5:7 Yu'udii kitaabuu gu Hiica/araa 12:5, 21.

ilagaasidaaiiba sumuku haa slipalauusee da khoodoti, baku hida gu koomee slahhaahhaau, afii/utlidiisee baku hida goó firiirimee sanaamamuu. Teesaaqay laqaraa, unkuray kwanda gaa aloo hiica/adee khoodotaa. ¹¹ Inkoo, sangu handikima tuba, hangu hhanti ilagaasiday haa heedi lensee, gungoo eteedima hha gu kooma iliipa'aruu, bere slipalauusee, baku goó kooma slahhaahhaau, goó firiirimee sanaamamuu baku goó iliitlohida, oonimiisay, baku goó afii/utlida. Heedi da hikee gooay hhanti /imbiday ma /agoo see haa ina.

¹² Gu lou, ti yondu gooi gu hukuruu hida hhaka'a gooba /imba Kristu? Caba ti hida hhaka'a goó kanisaage waaree gu koomee tlakwaroo, girinaa hiiboo/odi hukuruu? ¹³ Iliitleemu gi hukuna hhakee gu hhaki kanisaage. Ina yaa kaay tuba, “Unkuray ca/asaw heedikee goó yondiida tlakwaroo tla/aã googunaa.”✧

6

Hhiee haa hhiee sitaakiikiruge

¹ Bere leẽ tla/aã googunay kona naanaqamoo haa hha gosi goó /imba, malee leehhisi sitaakaa dosi pandaa da hakiimuu gooba gwaa/amee Iliitleemu, gugi may leehhisa pandaa da hida gu Iliitleemuge? ² Unkuray hhidintaaiibaslii tuba, hida gu Iliitleemu namaa hukunay khoodoo? Kara bere unkuray hamaa hukuntay khoodoo, hay dahhasidaaiibaslii hukuruu gimba gu coko/o tla/aã googunay? ³ Unkuray hhidintaaiibaslii

✧ **5:13** 5:13 Yu'udii kitaabuu gu Hiislaw gu Sariyaa 17:7.

tuba, dandiray hamaa hukuna malayika? Inkoo, gu lou hay dahhasidaaii kere'emisu gimba gu digidaku gu ibinaa dooguna! ⁴ Inkoo, bere naanaqamoo wana tla/aã googunay da gimbakii gooay, unkuray hoó so'oyi leehhimisiday gimba googuna gu digidaku daqa hakiimamaa doóba muriida ha kanisaa? ⁵ Ana ha taqay kakaama ma arintiri ilamuree. Gu lou, tla/aã googunay hhakuu heedi gu kooma waaway gwii dahhasa kere'esa sitaakaa tla/aã gu hhiee gu koomee /imba? ⁶ Teesaaqay see, hhiee haa hhiee gu koomee /imba hangu sitaakiikintay hakamaage, kara pandaa da hida goóba /imba!

⁷ Gu lou, gimbaki gu sitaakiikiru tla/aã googunay ti laqaaqana tuba, unkuray dangwaa kaba/ sumuku kere'emisu gu gimba googuna. Unkuray caba ti ba/ay hanti aloo hiikaasiday, ma sangu yondiidi gimba gu tlaku? Haã so'oyi maydiri /imba, ma dangu afii/utli khooslay googunaa? ⁸ Gimati teesaaqay see, ti unkuray loi noó yon-ditay tlakwaroo haa noó hiicoritay hhiee kokuna loi see!

⁹ Inkoo, unkuray hhidintaaiibaslii tuba, hida gubasli ibinaa daa tafa'adi maa aalinaaiiba Tawaaloo da Iliitleemu? Dangu hhantii coridi! Slipalauusee maa aalinaaiiba Tawaaloo da Iliitleemu ma hida goó firiirimee sanaamamuu, hhawatee haa hhawatee gunguroó gu'umee inay kilakoina, ¹⁰ fisiisee, gu koomee slah-haahhaau, oonimiisee, goó wahaahamee ma afii/utlidiisee, hida hhanki gonkoinaa maa aalinaaiiba Tawaaloo da Iliitleemu. ¹¹ Gu lou, tla/aã googunay wakinay haa teesaaqay wantay.

Teesaaqay see, dangwaa hhunci tlakwaroogo haa dangwaa tlinti'isi sa Iliitleemu, haa dangwaa faadi kontay ibinaa daa tafa'adi hari uma gu Looimoo gu Goõ Yeesu Kristu haa Muuna gu Iliitleemu goori.

Hi'ipa tlakwaroo da slipalauuma

¹² Leẽ tla/aã googunay hiidahhasi kaawaraa tuba, “Daqa doonii idadu goõ ti kitlakuuba.” Nara'a teesaaqay see, ti idadu goõ gooba konay faydaa. Gu lou, ina hiidahhasi kaawa tuba, “Daqa doonii idadu goõ ti kitlakuuba.” Teesaaqay see, dini tawaalinaaba ha idoo lensee.

¹³ Kara, hay dahhasida kaawaraa tuba, “/agoo dagaati boo'imisi sa gura'a, kara gura'a dugwaati boo'imisi sa /agoo.” Nara'a teesaaqay see, Iliitleemu gi hhamisi cada koinaa. Slaqwa da heedi dagaati tleehhiiba sa slipalauuma, ti sa yondu gu Looimoo gu Goõ. Kara, Looimoo gu Goõ noó tawaalina slaqwa. ¹⁴ Kara ina Iliitleemu gwaa slafisi yaagii ca'í ayisago Looimoo gu Goõ Yeesu, hindimaa hiitlaysi dandiray see slime hari /uuru gosi.

¹⁵ Kara, khu'udaaiibaslii tuba, slaqoo kokuna ti daqemoo gu slaqwa da Kristu? Inkoo, hatii owaa daqemoo hhakee gu slaqwa da Kristu, hagigi ilagaasa haa slipalauuto'oo? Coko'o see!

¹⁶ Unkuray khu'udaaiibaslii tuba, heedi gungu ilagaasa haa slipalauuto'oo, slaqwa dosi ti leẽ haa ina? Ma'aana daa kaay tuba, “Hhakee cada koinaa slaqwa leẽ tleehhidiyay.”[☆] ¹⁷ Teesaaqay

[☆] **6:16** 6:16 Yu'udii kitaabuu gu Tlaatleesoo 2:24.

see, heedi gungaa ilagaasu haa Looimoo gu Goõ, ti muuna leẽ tleehhidiyay haa ina.

¹⁸ Inkoo, /ipaw gimba gu slipalauuma. Tlakwaroo waka goõ doó yondiidiye ha heedi, yoó wa'ay gu slaqwa dosii wantaaba. Teesaaqay see, slipalauusee yoóti yondiidiyay tlakwarotee hari slaqoo koina loi. ¹⁹ Unkuray ti hhidintaaiibaslii tuba, slaqoo kokuna ti mara gu didiru gu Muuna gu Iliitleemu gu wa'ay kokunay waara, hiĩ gwaa oodiri daqa Iliitleemugo? Kara unkuray guti Iliitleemu. ²⁰ Sa gimba Iliitleemu dangwaati kirigi hari buema da didiri. Inkoo, kwanda ga daaresidee Iliitleemu hari slaqoo kokuna.

7

Gimba gu khaboo

¹ Inkoo, gimbakiray sinaa handikintiri, ti nara'a, hhawata hhanti khabina hadee. ² Teesaaqay see, sa gimba slipalauuma ti wa'a, kila hhawata ba/ay ti khabine hadee dosi loi, kara kila hadee daga khabine ha hhawata gosi loi. ³ Hhawata kwanda gii gaasiye kwayru gu hadee dosi. Kara nama teesaaqay leẽ, hadee see hiigaaside kwayru gu hhawata gosi. ⁴ Hadee slaqwa dosi giyoó iliiqaditaaba ina lenkosi, ti hhawata noó wariiqadidi. Nama teesaaqay leẽ, hhawata see slaqwa dosi giyoó iliiqadidiyaaba ina lenkosi, ti hadee noó iliiqadita. ⁵ Hangu hhanti afi/ítidayi. Wana gimba leẽ kilesi afi/ítuge, bere hanguti ila/ímbitiri teesaaqay laqaraa qoomay coko/u, may dahhasidiri slawaraa mucu gu firoo. Da hhe'esi hangugi

ili ki'iday kara, Sataanimoo ma may slawaraa mucu gu koisaraa, sa gimba gu dakusa ga'aw gu slaqoo kokuna. ⁶ Ana sanguti kakaakaama gimbaki hiigeemawa pahha, ti ilakaawa gooba. ⁷ Ana hanti sla'a hida sliimaa yaati aloo mayay khaboo ana pahha ga iliiwaare. Inkoo, kila heedi sugwaa hadisi /uuru gu muuna goó daqa Iliitleemu dahha, waku kona /uuru gu taqay slanqasa, kara waku kona gu tiray slanqasa.

⁸ Inkoo, hhaka'a gu kahhee khaboo haa hhaka'a daa afahhamaahhami tigay baku hhawatee koina, sigiti kaawa ambee, ti nara'a meetiyee ana pahha ga iliiwaare. ⁹ Teesaaqay see, bere inay hingii dahhasiyaaiba tlaatlahhasa, khabiibinee haa digi khabiibine. Ma'aana ti ba'ay da khaboo, ti nara'aaba kooma kwayru gu didiru gu slahhaahhau gu slipalauuma.

¹⁰ Hhaka'a gwaa khabiibimee, sangu hadisa ilakaawa (ti ana gooba, ti Looimoo gu Goõ). Hadee hingi hhanti mamayda haa hhawata gosi.

¹¹ Inkoo, bere guũ maydi, kwanda gi ibite, daga hhanti khabina, baku hingi wariiakhaside haa hhawata gosi. Kara hhawata hhanti kere'esi taraakaa sa hadee dosi.

¹² Daqa hhaka'a wakinay sangu kaawa gimbaki (ti Looimoo gu Goõ gooba, ti ana). Bere hhia goó /imba Kristu kona hadee doóba /imbaraa Kristu, hadetee gi /imbida ibinaa sliimaa haa ina, gi hhanti may. ¹³ Kara, hadee doó /imba Kristu, bere dagaã khabimi ha hhawata goóba /imbaraa Kristu, hhawatakee gi /imbi ibinaa haa ina, hadeetee gi hhanti mayda hhawatakee. ¹⁴ Ma'aana

hhawatakee goóba /ámbaraa dugoóti ilabuusli hari amoo da hadee dosi doó /ámba Yeesu. Kara, hadee doóba /ámbaraa dagoóti ilabuusli hari amoo da hhawata gosi goó /ámba Yeesu. Bere yaa aloo teesaaqay gooba, ya'ay kokuna gwaa aloo hhoiiba, da iliiwane inkoo, inay digaa ilabuusli. ¹⁵ Teesaaqay see, bere hika'a goóba /ámbaraa, slai mawaraa danaoo baku dana'a gosi gu kooma /ámbaraa, teesaaqay laqiye. Te'esii hhia baku hhioo da kooma /ámbaraa digaa khiidimiiba gimbakeesii. Ma'aana Iliitleemu hindaati eteedi, ma ibiidani hari qasaw. ¹⁶ Ma'aana igi hadee doó /ámba Kristu, malee khu'uda bere ilabu'unta hhawata googi? Baku ugu hhawata goó /ámba Kristu, malee khu'uda bere ilabu'unta hadee doogu?*

Looimoo gu Goõ idoo hinda ilakaay gooy ibinaa

¹⁷ Inkoo, kila heedi ibiidiye, idoo sugwaa ilii qay ha Looimoo gu Goõ, haa idoo dugwaa ilii eteedi ha Iliitleemu. Haã na ilakaawa doyi daqa kanisasuu gonge. ¹⁸ Bere heedi dugwaa eteedi, tay duguũ dabaí, hingi hhanti iliitloohhi tuba, dugwaa dabaíiba. Kara, bere dugwaa ilii eteedi dugwaa kahhi dabaú, dugu hhanti dabaí. ¹⁹ Dabaú baku daaba dabaú ti idoo gooba. Inkoo, iliikoomaraa da ilakaawa da Iliitleemu na idoo da kaari.

²⁰ Kila heedi meetiye, giyaa iliiwane gooy qatlay dugwaa ilii eteedi ha Iliitleemu. ²¹ Qatlay

---

* **7:16** 7:16 Yu'udii kitaabuu gu 1 Peetiro 3:1.

ugu dugwaa ilii eteedi ha Iliitleemu, yaa tongimoogo? Ugu hhanti tla'amuta sa gimbakee. Gamati hiidahhasidi see hiica/araa tongaiimaago, hiica/aratee haga hhanti hhamisida. ²² Ma'aana heedi daa eteedi daqa Looimoo gu Goõ, tay tongaiimaage wana, ina ti tongimoo gooba daqa dosii. Nama teesaaqay leẽ, ina see daa eteedi, tay tongimoo gooba, ina ti tongimoo gu Kristu. ²³ Unkuray dangwaati kirigi ha Kristu hari idoo da kaari. Hhanti tongimaiĩ gu hida tleehhitay. ²⁴ Inkoo, hhiee koi, kila heedi dugwaa ilii eteedi gooy, meetiye idoo dugwaa ilii eteedi ha Iliitleemu.

²⁵ Inkoo, gimbakee hani maasidiri gu sgameeru da kahhiye kikitaa, ana koomaaba ilakaawa daqa Looimoo gu Gongo. Teesaaqay see, hati qaw ilahudaa koi ubee, heedi daa /imbi pahha hari hhoinay gu Looimoo gu Goõ. ²⁶ Sa gimba gu maana da waara inkotii, ilahudeedemisa ambee, ti nara'a gi metay idoo ga iliiwantee. ²⁷ Bere haa khabinti, hhanti dabita amoo da mawaraa hadee doogu. Kara, bere kontaaba hadee, hhanti dabita amoo da khaboo. ²⁸ Inkoo, bere khabinta, ha yonditaaba tlakwaroo. Kara, bere sgameeriya da kahha kikito'oo daga khabina, yonditaaba tlakwaroo. Teesaaqay see, hhaka'a gungi khabiibimee hingi slaslayii haa khoslongora wa/a ibinatii. Ana hagi sla'a tlaatlahhasa gimbakeesaa.

²⁹ Hhiee koi, hati sla'a kaawa taqay ambee, qatlay guũ meetu guti coko/u. Tlaatleesa da inkoogo, hhaka'a gwaa khabiibime, ibiidiyee ti konaaiiba pahha tigay. ³⁰ Kara goó gaiidee,

ibiidiyee hhaka'a pahha goóba gaiida. Hhaka'a goó koomee hha'aloo, ibiidiyee giti konaaiiba pahha. Hhaka'a gu kirigiigimee idadu, ibiidiyee hari idadu giĩ kiriginiri ti khooslay gooinaaba pahha. ³¹ Kara hhaka'a goó yondiidee hari idadu gu kooroti, ibiidiye giyoóti iliipa'anaaiiba pahha hari khisla. Ma'aana kooroti idoo ga ilii khuane gooay, inkoo hiihhancooida.

³² Ana hanti aloo sla'a unkuray, ma maydiri slawa ilahufidu. Hhawata gu kahha khaboo, ilahudaa kosi giyaa yondu gu Looimoo gu Goõ khu'usi. Ina yoóti slai muunaboo/eesa Looimoo gu Goõ. ³³ Inkoo, hhawata gwaa khabimu, ilahudaa kosi giyaa gimba gu kooroti khu'usi. Ina yoóti slai muunaboo/eesa hadee dosi. ³⁴ Kara, wanta pasloo tla/aã gu hadee daa khabimi haa sgameeriya da kahha kikito'oo. Hadee daaba khaboo gimba gu Looimoo gu Goõ ginoó yondita, slaqwa haa muuna gosi gwaatii ca/asidi sa Looimoo gu Goõ, ma maydi yondiida tlakwaroo. Teesaaqay see, hata'a daa khabimi, gimba gu kooroo ginoó yondita, idoo gi ilii muuna boo/eeside hhawata gosi. ³⁵ Ana sanguti kakaakama gimbaki sa faydaa dooguna, ti sati tlaatlahhasaraa gooba unkuray. Ana sangu sla'a laqaru, idoo ga yonditee nara'a sa Looimoo gu Goõ, dangugi may hiidafida ha gimba waku.

³⁶ Bere heedi lensee ilahudeesi tuba, yoó yondi-idiyaaba nara'a sa sgameeriya ginii daamisi, kara tay dugoó kabaaba'í ha slahhaahhaau gosi, yondiidiye idoo gi iliislaiye gooay. Hingi khabi-ibinee, ina tlakweesiyaaba. ³⁷ Teesaaqay see,

bere hhawatakee hĩĩ/ĩmbi hari muuna gosi tuba, khabinaaba, dugugi may /uuresaraa ha heedi lensee, bere hiidahhasi tawaaliru slahhaahhaau gosi sumuku, kara muuna gosii hinti taarimi mawaraa khaboo sagameeriyatee, ina hinti yondiidi hhoinay. ³⁸ Teesaaqay, hhawata goó khabima sagameeriyatee, ti yondiidi hhoinay. Kara, ina goóba khaboo yoóti yondiidi nara'a loi.

³⁹ Hadee daa khabimi, dagoóti khiidina ha hhawata gosi ibinaa dosii, qatlay hhawata gosi gi ilii slafiye. Inkoo, bere hhawata gosi hhana, te'esii hadetee dagay dahhasi khaboo ha hhawata waku gi sla'ade, bere hhawatakee yoó sirakomamidi Looimoo gu Goõ. ⁴⁰ Teesaaqay see, ilahudaa kooi ana, bere hĩĩ aloo meta, hĩĩ aloo konta hha'aloo hari khisla. Hhakee ti ilahudaa koi, ana see goo ilatahhe kooma Muuna gu Iliitleemu.

8

/agoo daró tambakine iliitleemamee

¹ Inkoo, sangu kaawa gimbakee haniĩ maa-sidiri gu/agoo doó hadisiye daqa iliitleemameege tambikoo pahha. Dandiray ha khuana tuba, “Dandiray gonkotaa ha kona caahharaa.” Caah-haraa haroó khayda hiiakhasa. Sla'amuu yoó hii/atlisi. ² Heedi goó ilahudeesa tuba, khui idoo, gu lou kahhi hhidina idoo lensee nara'a. ³ Teesaaqay see, heedi goó sla'a Iliitleemu, dugu khui ha Iliitleemu.

⁴ Inkoo, gimba gu /agiru /agoo, doó hadisiye daqa sanaamamuuge, ha khuana tuba, “Sanaa-mamuu idoo gooba khorotii ha khuana tuba,

'Iliitleemu ti leẽ kilesi.' " ⁵ Ma'aana gi-mati wanay hhakee doó eteedine iliitleemamee, rawaa gu rawge baku khoodoo, haa hida wakinay giyoó daareesiyay iliitleemamee wa/a haa looe wa/a, ⁶ dandiray ha khuana Iliitleemu leẽ kilesi na wana. Kara, ina na Taataa goori. Idadu sliimaa yoó daqa dosaa dahhiyay, haa dandiray hoóti ibiidana sa daareesa ina. Slime ti wana Looimoo gu Goõ leẽ kilesi, Yeesu Kristu, hiĩ idadu sliimaa digiraa amoo dosi tleehhi. Kara, dandiray hoóti ibiidana hari amoo dosi.

⁷ Teesaaqay see, ti hida goõ gooba gu khuee gimbaki. Hida wakinay kahhiyay yoóti ilahudeemisiyay gimba gu iliitleemamee tuba, sanaamuu ti idoo loi. Teesaaqay, giyoó ilii /aginee /agoo, daa hadisi sadaaka pahha daqa sanaamuuge, muunaiĩ koina yoóti qadimidiyay, sa gimba kahhiyay hii/atla/ĩmbage. ⁸ Inkoo, /agoo hindii dahhasidaaba leehhisaraa ilaciyaa haa Ili-itleemu. Bere /aginaaba, dandi afariibukudiyaa idoo, haa bere /agina, sandii roogisiyaaba idoo.

⁹ Teesaaqay see, khu'uma nara'a, unkuray gu hiidahhasee /agotee gwaa/amee see hhaka. Hhanti tlaa/a da hiitatafidu tleehhitay daqa hhaka'ay gu kahhee hii/atlaraa /ĩmbaraage. ¹⁰ Heedi /ĩmba dosi da kahha /atlaraa, bere hiĩ arimi ugu gu kooma caahharaa /aginta mara gu didiruge gu sanaamuu, caba duguy/atlisi muuna gi /agina /agoo, daa hadisi sadaaka daqa sanaamuuge? ¹¹ Hari amotee, hhiakee muuna gosi gu kahha hii/atlara /ĩmbage, hiĩ, Kristu gwaa gwaau sa ina, dugu hhamisi sa gimba gu caahharaa dooguna. ¹² Qatlay goó iliiyonditee tlakwaroo

daqa hhiee kokunay hari amoti, haa gi ilaqa'aday muunaiĩ koina gu kahhee hii/atlaraa, hoóti yon-ditay tlakwaroo daqa Kristuge. ¹³ Inkoo, bere /agoo goó /agime yoó /sinta hhia gooi, may huui tlakwarooge, ha /agimaaba fu'umay etaa, ma may /siru hhia goy, may huui tlakwarooge.

9

Ya/abimiisee haaki dooina

¹ Inkoo, ana dinaa hiica/asiibaslii? Ana ti ya/abimiisay goobaslii? Ana haa arimiibaslii Yeesu, Looimoo goori gu Goó? Unkuray /aamu gu yondu gooiibaslii daqa Looimoo gu Gonge? ² Bere ana gimati ya/abimiisay gooba daqa hida wakinayge, gu lou ana ti ya/abimiisay daqa doo-gunay. Ma'aana unkuray ti chapaa da ya/aboo dooi daqa Looimoo gu Gonge.

³ Haã na amoo dari ga/aw goy daqa hida hha-keesii goó ibiidee hinigi hukunay ana. ⁴ Inkoo, ana, Pawlo haa Barinaaba, hakonaabaslii haaki da /agoo haa kitahhu, sa gimba gu yondu goori?

⁵ Hakonaabaslii haaki da hhiyuuma haa hadeedaa khabimi da kooma /imba, idoo doó ilii lalaqiye gooay ya/abimiisee waka haa hhiee kosi Looimoo gu Goó haa Keefa.* ⁶ Baku ti ana haa Barinaaba kilesi digini slai yondukii, ma hiidahhasani slawa peesay sa ibinaa doori?

⁷ Ti sirikaarimoo kaloo noó hadakakay qwat-lage hari peesay gosi loi? Ti dooslimiisay mala goó daamisa qaymoo da sabiibu haa gi may /agoo /aamu gosi? Ti miyaa goó de'ema raqa da

---

* **9:5** 9:5 Keefa: Ti uma gu Araamaisoo gu Peetiro.

ku'unaanay haa gi may slawaraa ilibaa coko/o see? ⁸ Inkoo, ana ti kakaakama gimbaki ilahudaa gu hidage? Gu lou, sariyaa da Musaa see yoó kaadaabaslii namati gimbaki leē? ⁹ Ma'aana dii handikimi sariyaa da Musaage tuba, “Hhanti khiidinta afa gu karaamoo qatlay giyoó ilii kala/ane baruũ.”✧Gu louu, Iliitleemu ti'ii yoóti khu'unaa yondu gu karaamoo? ¹⁰ Iliitleemu ti kakaakanaabaslii gimbaki sa dandiray? Gu lou, dugunti handikimi sa dandiray. Sa gimba heedi giyoó ilii doosliye haa heedi waku gi difi baruũ, gonkoinaa digiti slai, teesaaqay laqiyee, tay tooinaa konay iliipa'aru gu slawaraa daqa da bu'uruu.

¹¹ Bere dandiray haa daamisani pisagaroo da hhoi muunaii kokunay, ti gimba gu didiru tleehhidiyaa, bere tay bu'una idadu gu khoodoo daqa doogunaa? ¹² Bere wakinay konay haaki da slawaraa iliawaraa daqa doogunaa, hari dandiray haa aloo slaynaabaslii haakitee gimati hari khisla see?

Teesaaqay see, dandiray garaa yondiidaniiba haakiti. Dandiray hoótii kaasana gimba sli- imaa, ma mayni kanisa Gimba gu Hhou gu Kristu. ¹³ Unkuray ha hhidintaaii tuba, hida goó yondiidee yondu mara gu didiruge gu Ili- itleemu, /agoo dooina yoó marakesaa dahhada? Kara hhakira goó yondiidee masabaahuge, yoóti slayaaii deehha waka da sadaaka doó hadimisiye masabaahuge? ¹⁴ Nama teesaaqay leē, Looimoo gu Goõ hii ilakaay tuba, hhakee goó kakaamee

✧ **9:9** 9:9 Yu'udii kitaabuu gu Hiislaslaw gu Sariyaa 25:4; 1 Timoteeyo 5:18.

Gimba gu Hhou haraa hiiboo/iri slawaraa buemaa gi slaiyee ibinaage hari amotee da Gimba gu Hhou.

¹⁵ Teesaaqay see, ana tla/aã gu haakitii hari kahha yondu haakitee ma lensee. Kara, ana ti handikiikimaaba gimbakee, tay gi iliipa'ama tuba, sini yonditay gimbakee. Gu lou, ba/ay ti gwaa'a, bere heedi lensee hini afi/iti hiiduubidu goy. ¹⁶ Ana goó ilii kakaame Gimba gu Hhou, hanguu dahhasaaba hiiduuba, ma'aana kwanda ga kakaame. Hamaati arima, bere maw kakaaru Gimba gu Hhou! ¹⁷ Bere hoóti kakaama hari muuna goy, kooma /aliya daqa Iliitleemugo. Teesaaqay see, bere hoóti yondiida hari muuna gooiiba, gimba daa taatahhi ha Iliitleemu daqa dooi, goóti yondiida kilesi. ¹⁸ Inkoo, /aliya doyi na mala? /aliya doyi na nahhaã tuba, ana ti kakaama Gimba gu Hhou buemaa see hhaka. Haã na idoo sa firiirime gooba haaki dooi da buemaa, goó ilii kakaamee Gimba gu Hhou.

¹⁹ Ana gamati gemawaraage waara, kara ti tongimoo gu heedi wakuuba. Teesaaqay see, hangoó hiica/asa ana lenkoyi, ma tongimoo gu kila heedi tleehhidi. Ana hoóti teesaaqay laqa, ma hiidahhasi slawaraa hida wakinay wa/a loi daqa Kristuge. ²⁰ Daqa Wayahuudige, ana yaa Yahuudimoo pahha, ma hiidahhasi slawa Wayahuudi sa Kristu. Daqa hida hhakiray goó sirakoomee sariyaa da Musaa, ana haati heedika'a pahha tleehhidi goó sirakomamida sariyaa da Musaa, (ana gaamati sariyaage waaraaba see), ma hiidahhasi slawaraa hida hhakira goó sirakoomee sariyaa da Musaa.

21 Daqa hida goóba sariyaa da Musaa,[†] ana haati heedika'a pahha tleehhidi guba sariyaa, (gamati koomaaba see hiigeemawa da mawaraa sirakooma sariyaa da Iliitleemu, teesaaqay see sariyaa da Kristuge waara), ma hiidahhasi slawaraa hhakira goóba sariyaa. 22 Daqa hida /imbaraa dooina daaba /uuru, haati heedi gwaaba /uuru tleehhidi, ma hiidahhasi slawaraa hida /imbaraa dooina daaba /uuru. Ana hanti heedi gu bareemoo goõ tleehhidi daqa hida sliimaage hari amamu goõ, ma hiidahhasi il-abu'uru hida wakinay. 23 Ana hoóti yondiida gimbaki sliimaa sa Gimba gu Hhou, ma slay /aafaraa dosi.

24 Unkuray ha hhidintaaii tuba, kabaaba/u gu taa/adimooge, hida goõ gungoo kabaaba/ee yoóti tu/umidiyay? Teesaaqay see, tla/aã gooinay heedi leẽ kilesi noó slay /aliya. Inkoo, tu/umida taqaaqay taa/adimooge, ma slaydiri hhamakira. 25 Kila heedi gungoo ilagaasa kabaaba/uge, yoóti gesaa koimisi slaqwa dosi hari khisla. Inay yoó teesaaqay laqiyay, ma ooyiri hhamaa goóba hiikaasa. Inkoo, dandiray hoóti teesaaqay laqana, ma slayni hhamaa goó hiikaasa koraraa goóba hiifaakoo. 26 Teesaaqay, ana hoó taa/adaaba heedika'a pahha goó tlaa/ada piimaa see guba. Kara ana hoó qwaatlaaba heedika'a pahha goó hiikwakwahha daba gosi caaqwage. 27 Slaqwa doyi goóti laba'asa haa goóti tongagaisa, qariqaaqari goó ilii kakaame sa hida wakinay, ana loi, ma may hhamisa hhamaa.

[†] 9:21 9:21 hida goóba sariyaa da Musaa: Ma'aana dosi ti'ii ti hida gu hhapapu wakinay.

10

Ili'oo'a daqa catimisuu gu hida gu Israeeligo

¹ Ma'aana hhiee koi, sla'aaba ma dakusidiri caahharaa tuba, ayiĩ koti gonkoinaa yaa hhiyu-udiri, yaa biraa gu mahhatu gu tlongiyage wanay. Gonkoinaa gii catiri hari tla/aã gu tlawaa da didiri.✧ ² Gonkoinaa digaatii nundimisi sirakoomiisee da Musaa pahha, wa'ay gu tlongiyateesii haa wa'ay gu tlawateesii da didirige. ³ Gonkoinaa yaa /aginiri nama /agotira leẽ da muuna,✧ ⁴ kara gonkoinaa gi kitahhaniri nama kitahhukira leẽ gu muuna.✧ Ma'aana yaati kitahhaniri daqa hafidakiraa gu muuna, gungaa sirakomidu haa inay, hafidakira yaati Kristu. ⁵ Teesaaqay see, Iliileemu dugwaa muuna booeesiiba ha hida wa'a tla/aã gooinay. Ma'aana, tuueenaa koina yaati taataadiri kongogomeege.✧

⁶ Inkoo, gimbaki yaatii ca'i ilakhuukhu'usa pahha daqa doorii, ma mayni slahhaahhau gimba gu tlaku, inay gooay giyaa ilii laqiri. ⁷ Unkuray hhanti firiirintay sanaamamuu, wak-inay gooay tla/aã gooinay, daa ilii handikimi gooay tuba, "Hida yaa ibiidiri hapeege gi /aginiri haa gi kitahhaniri, da hhe'esi gii tlayri sa seehha."✧ ⁸ Kara, hhanti yondiidana sli-palauuma, wakinay gooay tla/aã gooinay giyaa

✧ **10:1** 10:1 Yu'udii kitaabuu gu Hiica/araa 13:20-22; 14:22-29.

✧ **10:3** 10:3 Yu'udii kitaabuu gu Hiica/araa 16:4-35. ✧ **10:4** 10:4 Yu'udii kitaabuu gu Hiica/araa 17:5-6; Faadoo 20:7-11. ✧ **10:5**

10:5 Yu'udii kitaabuu gu Faadoo 14:20-35; Waeburaaniyaa 3:17-19. ✧ **10:7** 10:7 Yu'udii kitaabuu gu Hiica/araa 32:6.

ilii laqiri, hida elefu mibeeri cada haa tami gi kaka/iri letu leẽ.✠ ⁹ Looimoo gu Goõ hagu hhanti koisana, wakinay gooay tla/aã gooinay giyaa ilii laqiri, gi kaka/iri hari amoo da kikiuhu ha deesasee.✠ ¹⁰ Unkuray hhanti quru/uday, wakinay gooay tla/aã gooinay giyaa ilii quru/iri, digigi hhamisi ha malayika goó hhamamisa.✠

¹¹ Gimbakee goõ yaa hiica/í daqa hida gu Israeelige ilakhuukhu'usa pahha. Kara dugwaati handikimi, ma dandii gadimi dandiray hiifaakoo da qatlaykii.

¹² Teesaaqay, ina gungoó ilatahha hiĩ qadidi, khu'une hhanti huui. ¹³ Hhaku koimisu lensee gungwaa slaw unkuray, hiĩ kilesi gu waara bal-alu sliimaa daqa hidage. Ina Iliitleemu guti lou, hangu mayaaba ma dangu koimisi hiicataraa da hiidahhasa dooguna. Unkuray dangoó ilii koimisiye, ina sangu qay amoo darii ca/araa, ma hiidahhasidiri hiikaasa.

Losona gu sanaamuu haa meesaa da Looimoo gu Goõ

¹⁴ Inkoo, hida koi ga slae, /paw firoo da iliitleemamee sumuku. ¹⁵ Ana, Pawlo ti gi-imaamisa haa unkuray hida gu koomee pahha waaway. Kere'esa unkuray kilakokuna gim-baki ga cocaaoe. ¹⁶ Dandiray goó ilii daa-reesane Iliitleemu daqa qulu/uu gu /aafage, gu lou caba hangoóti ilagaasana haa ceedee da

---

✠ **10:8** 10:8 Yu'udii kitaabuu gu Faadoo 25:1-9. ✠ **10:9** 10:9 Yu'udii kitaabuu gu Faadoo 21:5-9. ✠ **10:10** 10:10 Yu'udii kitaabuu gu Faadoo 14:1-38; 16:41-50.

Kristu? Kara, goó ilii fendehhemisane mukaa-timoo, caba hangooóti ilagaasana haa slaqwa da Kristu?✠ 17 Sa gimba mukaatimokee ti leē, dandiray gimati wa/a see ti slaqwa leē, sa gimba gonkotaa mukaatimoo leē gunoó /agina.

18 Unkuray ilahudeesa hida gu Israeeli gim-bakesii. Gu lou, hida goó /agimee sadaaka, caba ti hhaka'a gungoó ilagaasiye masabaahuge? 19 Inkoo, mala gani sla'a kaawaraa? Ana hati kaawaa ambee, /agoo doó hadimisiye sa sanaamu ti idoo da ma'aana? Baku sanaamu ti idoo da ma'aana? 20 Coko'o see! Teesaaqay see, sadaaka da hida gu hhidimee Iliitleemu, dagoóti hadimisi daqa gieerige, ti daqa Iliitleemuge gooba. Kara, ana sla'aaba unkuray, mangu ilagaasidiri haa gieeri. 21 Unkuray hiidahhasi-daaiba kitahhu qulu/uu gu Looimoo gu Gonge slime haa gu gieerige. Unkuray hiidahhasidaai-iba /agoo meesaa da Looimoo gu Gonge haa meesaa da gieerige. 22 Gu lou, hati sla'adaaii /siru Looimoo gu Goõ, ma arimi tloomu? Goó ilahudeesidee dandiray konaa /uuru ba/ay da ina?

Yondiida gimba goõ sa hhoínay gu Iliitleemu

23 Unkuray hoó kaaday tuba, "Idadu goõ ti kitlakuuba." Teesaaqay see, ti idadu goõ gooba gu koomee faydaa. Kara, hoó kaaday tuba, "Idadu goõ ti kitlakuuba," Teesaaqay see, ti goõ gooba goó hii/atlisee iliipa'aru gu hida. 24 Heedi

---

✠ **10:16** 10:16 Yu'udii kitaabuu gu Mataayo 26:26-28; Maariko 14:22-24; Luuka 22:19-20.

lensee hhanti dabiidi faydaa dosi kilesi, ba/ay ti dabiidiye faydaa da wakinay.

²⁵ Unkuray /agima idadu goõ doó naadine sokooniige, hhanti maamisiday, sa gimba gu ilahudaa gu muunaiĩ kokuna. ²⁶ Ma'aana daa handikimi tuba, “Khooroo haa idadu sliimaa gu waaree wa'ay kosii ti khooslay gu Taataa Iliitleemu.”✧

²⁷ Bere duguũ kwahhasuusi /agoo haa heedi goóba /imba, ugu gi /imbida hadakawa, /agimi kila idoo da qaasiye pandaa dooguu, hhanti maamisida, sa ilahudaa gu muuna. ²⁸ Teesaaqay see, bere suguũ kaay haa heedi waku tuba, “Idoti dagaã hadisi sadaaka sa sanaamuu,” hhanti /aginta, sa gimba gu heedikee guũ kaaw haa sa ilahudaa gu muuna. ²⁹ Ana hati kakaakama gimba gu muuna, ti sa muuna googuuba, ti sa muuna gu heedikee guũ kaaw sa ugu. Ma'aana, geemawaraa doyi daga so'oyi hukuna ha muuna gu heedi waku? ³⁰ Ana, bere ti /agima hari amoo da kaawa /iisoo, dini so'oyi wahaahana, sa gimba idotee sagoóti kaawa /iisoo daqa Iliitleemuge?

³¹ Teesaaqay, idoo goó yonditee, gina /agoo-goo baku kitahhu, yondiida gimba sliimaa sa wanqamee da Iliitleemu. ³² Unkuray hhanti /sintay heedi lensee, ma hiitatafidi /imba dosii, daqa Wayahuudige, Wayunaanige baku kanisaa da Iliitleemuge. ³³ Ana gooay goó ilii koimise muunaboo/eesa kila heedi hari amamu sliimaa. Ma'aana dabiidaaba faydaa sa ana loi, ba/ay hati

---

✧ **10:26** 10:26 Yu'udii kitaabuu gu Daareesoo 24:1.

dabiida faydaa sa hida wa/a, ma digii dahhasi ilabu'uruu.

11

¹ Hani ilakeesintee ana, ana gooy idoo goó ilii ilakeesime Kristu.

Saga ilacuuwa dosi

² Hangu dumbeesa unkuray, sa gimba haningii slaydiri gimba sliimaage haa haã oodiri caa-caahhamisu sangwaa hadisi unkuray. ³ Inkoo, ha sla'a unkuray ma caahhadiri tuba, Kristu kona /uuru gu tawaaliru hhawatee goõ. Kara, hhawata kone/uuru gu tawaaliru hadee dosi, haa Iliitleemu kone/uuru gu tawaaliru Kristu. ⁴ Kila hhawata goó firirima baku goó kakaama ya/aboo da Iliitleemu, tay hiĩ ilacuuy saga gosi, Kristu ginoó muriidisi, hiĩ gu saga gosi.

⁵ Kara, kila hadee doó firiirima baku doó kakaama ya/aboo da Iliitleemu, daba ilacuuwa saga gosi, hhawata gosi ginoó muriidisida, hiĩ gu saga gosi. Ma'aana ina ti hadeta'a pahha diĩ hhati saga gosi.* ⁶ Bere hadee daba ilacuuwa saga gosi, ba/ay giti hhate. Inkoo, bere ti ilamuree hadee hhaada saga gosi, ba/ay giti ilacuude.

⁷ Hhawata haraa hiiboo/iiba ilacuuwa saga gosi, sa gimba ina ti kona slaaslaqasa da Iliitleemu haa hhoínay gu wanqamee da Iliitleemu. Hadee ti hhoínay gu wanqamee gu hhawata.

---

* **11:5** 11:5 diĩ hhati saga gosi: Qatlay gu ya/abimiisay Pawlo, ou gooinay yaati ilamuree tigay hhadinay sagañi koina.

⁸ Sa gimba hhawata dugwaa tleehhiiba ha Iliitleemu daqa hadeego, hadee daganaa tleehhi daqa hhawatago. ⁹ Slime, hhawata dugwaa tleehhiiba sa hadee, hadee daganaa tleehhi sa hhawata.✧ ¹⁰ Inkoo, sa gimbaki haa sa gimba gu malayika, hadee kwanda gi ilacuude saga, ma laqanti tuba, /uuru gu tawaalooqe wanta.

¹¹ Teesaaqay see, daqa ilagaasaraa da Looimoo gu Gonge, hadee hingoó antaaba da kaari ina lenkosi, bere hhawata hhaku, hhawata see hingoó anaaba gu kaaru, bere hadee hhaka. ¹² Taqay hadee gooay idoo dagaa ilii tleehhi ha Iliitleemu daqa hhawatago, nama teesaaqay leë hhawata ha hadee nugoó laqwali. Idadu goó yoó daqa Iliitleemu dahhiyay.

¹³ Unkuray kere'esa gimbaki unkuray kilakokuna. Ti nara'aa hadee firoom Iliitleemu ilacu-uwa see daba saga gosi? ¹⁴ Gu lou, slaqwa see doóbaslii laqaru pandataa tuba, daqa hhawatage quubu gu tledu, ti ilamuree daqa dosii? ¹⁵ Inkoo, hadee bere konta quubu gu tledu ti hhoínay gu didiru daqa dosii. Sa gimba hadee sagaa qay quubu gu tledu, ma daga ilacuuy. ¹⁶ Heedi bere hingi slai kabaaba/u gimbakii, dandiray ma kanisasuu gu Iliitleemu see ha konaaba ou waku.

Meesaa da Looimoo gu Goó

¹⁷ Inkoo, ilakaawatii hanguu dahhasaaba dumbiru, sa gimba hangoó ilii slaslaydee ti faydaa gooba. Ti tlakwaroo noó hiica/ada. ¹⁸ Ana haã akhasi gesaa tuba, unkuray hangoó ilii slaslaydee kanisaage, wanta deehhoo tla/aã

✧ **11:9** 11:9 Yu'udii kitaabuu gu Tlaatleesoo 2:18-23.

googunay. Ana hari bara waka hiidahhasa /imba dagani ilii wana teesaaqay. ¹⁹ Gu lou, ti kwanda deehhoo paslaapasloo gi wante tla/aã googunay, ma laqantiri ti miyaa duguni /imbi ha Iliitleemu? ²⁰ Qatlay hangoó ilii slaslaydee sliimaa, ti sa /agiru gooba /agoo da meesaa da Looimoo gu Goõ. ²¹ Ma'aana goó ilii /agintee, kila heedi yoóti /agina /agoo dosi, baqadaraa see hhaka heedi waku. Slime doó hiicaí tuba, wakinay tla/aã googunay konay qori, haa wakinay hií ooniimidiri. ²² Gu lou, hiidahhasidaaiibaslii /agoo haa kitahhu ayeemaa kokunay? Baku kanisaa da Iliitleemu ganti qooqitiri, haa gi ilamuriidisiday hhakee guba idoo? Sangu mala kaawa? Hanguti dumbimaa gimbakii? Teesaaqay gooba!

²³ Ana haati ooyi daqa Looimoo gu Gongo gimbaki, gaa hadisi sa unkuray. Looimoo gu Goõ Yeesu hari amasi hhakira dugwaa iliinay, yaa hiiyoy mukaatimoo, ²⁴ haa giyaa ilii hhe'esi kaawa /isoo daqa Iliitleemuge, gugi fandakumisi, gi kaay tuba, "Haã na slaqwa doyi da hadisiye sa unkuray. Taqay lalaqa sa hiislaw goy."* ²⁵ Nama teesaaqay leë, qariqaaqari giyaa ilii hhe'esi /agoo, slime gii oyi qulu/uu, gi kaay tuba, "Qulu/uki na ila/imbidu gu/abu hari ceedee doyi. Taqay lalaqa qatlay goó ilii kitahhantee sa hiislaw goy." ²⁶ Sa gimba goó ilii /aginte mukaatimoki haa goó ilii kitahhatee qulu/uki, hoóti kakantay gwaa'araa da Looimoo gu Goõ, gimaa ilii khaye naqatloo.

²⁷ Inkoo, kila heedi gu /agima mukaatimokee

---

* **11:24** 11:24 Yu'udii kitaabuu gu Luuka 22:19.

baku gu kitahha qulu/ukeesii gu Looimoo gu Goõ, idoo daraa ilii boo/iiba daqa dosii, slay dakoo da tlakwaroo daqa slaqwa haa ceedee da Looimoo gu Gonge. ²⁸ Heedi ba/ay hingiti laalaa/asiye ina lenkosi, gi ilii kahhiye /agoo mukaatimokee haa kitahhu hari qulu/ukee. ²⁹ Ma'aana kila heedi gu /agima haa gi kitahhi kahhi baraslawa slaqwa da Looimoo gu Goõ, haroóti khay hukumuu daqa dosii ina lenkosi.

³⁰ Haã na idoo hida wa/a tla/aã googunay yaati mooroo'odiri haa ti mama/iyay, haa wakinay tla/aã googunay hiĩ kaka/iri. ³¹ Inkoo, bere hangwaati aloo gesaa laalaa/asana nara'a dandiray kilakoti, teesaaqay dandii aloo hukunaaba ha Iliitleemu. ³² Qatlay dandoó ilii hukune ha Looimoo gu Goõ, dandoóti /agitina, ma dandima may hukuruu sliimaa haa hida gu kooroti.

³³ Inkoo, hhiee koi, qatlay hangoó ilii slaslaydee sliimaa, ma /agintiri, hangu baqamitee. ³⁴ Bere heedi kona qori, /agine aya gosaa. Teesaaqay laqiye, ma dangu hhanti hukuna, qatlay hangoó ilii slaslaydee sliimaa. Gimbakira waku gaa handikintiri, ana gamaa ilii khawe sangumaa ilakeesa hari khisla.

12

/uuru gu muunaiĩ doó hadimisiye daqa Iliitleemugo

¹ Inkoo, ye hhiee koi gimbakee hanii maa-sidiri gu /uuru gu muunaiĩ gwaa slayni daqa Iliitleemugo, sla'aaba ma dakusidiri caahharaa.

² Unkuray ha khu'uday tuba, qatlay gaa ilii

hhidintee Iliitleemu, dangwaay dafiifimidi ha hhamamisu haa sanaamamuu gooba coco'omoo. ³ Inkoo, caahha tuba, hhaku heedi lensee doó giyaadisiye ha Muuna gu Iliitleemu, gu hiidahhasa kaawa tuba, “Yeesu dugu ilawaasiye.” Slime ti heedi soó giyaadiye ha Muuna gu Iliitleemu kilesi, gu hiidahhasa kaawa tuba, “Yeesu ti Looimoo gu Goõ.”

⁴ Inkoo, wana /uuru gu muunaiĩ paslaapasloo doó hadimisiye ha Iliitleemu. Kara, gonkosaa yoóti daqa Muuna gu Iliitleemu dahhi. ⁵ Slime wana yondu paslaapasloo goó hiidahhasane yondu, teesaaqay see Looimoo gu Goõ ti leẽ kilesi. ⁶ Kara, wanay amamu paslaapasloo giroó yondiidane yondu. Teesaaqay see, Iliitleemu nama leẽ kilesi goó qaqawa /uuru guri yondiida yondu goõ daqa hida sliimaage.

⁷ Kila heedi sugoó qay hiitlaa'asa ha Muuna gu Iliitleemu sa faydaa da hida goõ. ⁸ Ma'aana heedi leẽ hari amoo da Muuna gu Iliitleemu, sugoó hadisi gimba gu waaway, kara waku sugoó hadisi gimba gu caahharaa hhoínay hari amoo dama Muunakee leẽ. ⁹ Nama Muunakee leẽ yoó hadisi sa heedi waku /imba haa waku sugugi hadisi /uuru gu muuna guri hhoesa harima amoo da Muunakee leẽ. ¹⁰ Daqa heedi waku yoó hadisi yondu gu denu goó baka'asa hida, daqa waku tletiru, daqa waku hiidahhasa dari baraslaw muunaiĩ, daqa waku hiidahhasa da coco'omoo gimba paslaapasloo caacaahhamisu see hhaku, haa daqa waku hiidahhasa da ilakesiduu gu gimbakee gu /abu. ¹¹ Yondukee sliimaa dugoóti yondiidi harima Muunakee leẽ, Muuna see yoóti

dehhidi sa kila heedi yondukee, idoo giyoó iliislaiye ina loi.

Slaqwa leē da kooma daqeemoo wa/a

¹² Idoo da iliiwane gooay slaqwa leē da heedi, da kooma daqeemoo wa/a, daqeemoo hhakee goō gu slaqwa, gimati wa/a, ti slaqwa leē. Teesaaqay dagani ilii wana daqa Kristuge.

¹³ Ma'aana dandiray ginima Wayahuudigoo baku hida gu hhapapu wakinay, ginima tongegoo baku hida daaba khiidiru ha idoo lensee, gonkootaa dandaatii nunqudimisi hari Muuna leē, daqa slaqwateesii leē, dandigi kitahhamisi Muunakee leē.

¹⁴ Ma'aana, slaqwa dagaraa daqa leē tleehhi-iba, ti hari daqeemoo wa/a. ¹⁵ Bere yaaee hiī aloo kaada tuba, “Sa gimba ana ti daba gooba, inkoo, ana da slaqwa gooba,” kaawatee hiī aloo laqadaaba yaaetee, ma hhanti daqa da slaqwa tleehhiti. ¹⁶ Kara, eea bere hiī aloo kaada tuba, “Sa gimba ana ti ila gooba, inkoo, ana da slaqwa gooba,” kaawatee hiī aloo laqadaaba eatee, ma hhanti daqa da slaqwa tleehhiti. ¹⁷ Bere slaqwa goō hiī aloo ila, hariī aloo kaa akhamisana? Baku bere slaqwa goō hiī aloo eea, hariī aloo kaa cuu'umidana tafu? ¹⁸ Inkoo, idoo da iliiwane gooay, Iiitleemu yaa qamidi daqeemoo daqa slaqwage, kila daqa idoo giyaa ilii slai gooay. ¹⁹ Bere daqeemoo goō hiī aloo daqa leē, slaqwa hiī aloo kaale wanta? ²⁰ Gu lou, slaqwa idoo gi iliiwante gooay, daqeemoo wa/a wanay. Teesaaqay see, slaqwa ti leē. ²¹ Ila hiī aloo hiidahhasidaaba kaawa sa daba tuba, “Hagu sla'aaba ugu!” Kara

saga hiĩ aloo hiidahhasiyyaaba kaawa sa ye'eeroo tuba, "Hangu sla'aaba unkuray!"

²² Gu lou, gimati teesaaqay see, daqeemoo hhakee gu slaqwa, doó arine konaaiiba /uuru, na guni kaari hari khisla. ²³ Kara, daqeemoo hhakee gu slaqwa giyoó ane konaaiiba muree, siginoó qayna muree loi. Daqeemoo hhakira gu slaqwa guba hhoínay, sigoó qayna muree da ina lenkosi. ²⁴ Qatlay daqeemoo koti hhakira gu koomee hhoínay, yoó slaiyaaíiba ilakooma da loi, teesaaqay see, Iliitleemu ginti qaasi sliimaa daqeemoo gu slaqwa haa sigigi qay muree hari khisla hhakira gwaa afariibukusee. ²⁵ Teesaaqay, dama may hiica/a ha deehhoo slaqwage, ba/ay daqeemoo sliimaa hingiti iliia'ayee, kila daqa haa danaoo dosi. ²⁶ Bere daqa leẽ dagaã ilaqai, daqeemoo goõ yoóti slayay ilaqa'atee sliimaa haa daqatee. Kara, bere daqa leẽ sagaã qay muree, daqeemoo goõ yoóti hha'aluumidiyay sliimaa haa daqatee.

²⁷ Inkoo, unkuray gonkokunaa ti slaqwa da Kristu haa kila heedi ti daqa da slaqwatee. ²⁸ Iliitleemu hingii leehhi kanisaage, gu pandaa ya/abimiisee, gu cadii tletimiisee haa gu tamii maarimamaa. Da hhe'esi hida goó yondiidee yondu gu denu goó baka'asa hida, goó hhoemisee ga/idee, goó iliia'awee hida wakinay, goó wariiqadimidee hida wakinay, haa goó cocoe gimba paslaapasloo digiba caa-caahhamisu see. ²⁹ Gu lou, gonkoinaa ti ya/abimiiseegoo? Gonkoinaa ti tletimiiseegoo? Gonkoinaa ti maarimamaagoo? Gonkoinaa yoóti

yondiidiyaai yondu gu denu goó baka'asa hida?
³⁰ Gu lou, gonkoinaa ti konaai /uuru gu muuna doó hadisiye ha Iliitleemu sari hhoesa? Gu lou, gonkoinaa yoóti gimbuusiyaai hari gimba digiba caacaahhamisu see? Gu lou, gonkoinaa yoóti ilakesidiyaai gimbaki? ³¹ Inkoo, slahhaahhaa'a hari khisla slawaraa /uuru gu muunai gu kaaru, doó hadisiye ha Iliitleemu.

Inkoo, ana sangu laqama amoo da hhoi hari khisla.

13

Sla'amuu

¹ Bere gamati gimbuusi see hari gimba gu hida haa gu malayika, bere niba sla'amuu, ana ti bambaariya pahha, doó bomboriisa baku debee doó inia. ² Kara, ana bere kooma /uuru gu muuna doó hadisiye ha Iliitleemu guri kakaaru ya/aboo dosi, haa gi caahha ilaqaba goó haa gi caahha idadu goó, kara gamati koomi see /imba da hiidahhasa looyisa omeeri, bere koomaaba sla'amuu, ana ti idoo gooba. ³ Bere hadisa khooslay goó ga koome sa kwaeeli haa bere hanguu ca/asa slaqwa doyi goó dagagi daí, bere koomaaba sla'amuu, slawaaba faydaa lensee.

⁴ Sla'amuu yoó hiikaasi, sla'amuu yoó yondiidi hari hhoiay gu didiru, yoó anaaba tloomu, konaaba hiiakhasa haa konaaba hiiduuba. ⁵ Sla'amuu yoó dakusiyaaba muree, yoó dabiidiyaaba gimba gosi gu ina lenkosi, yoó slahhaaiyaaba cira, yoó qaasiyaaba hiislaslaw gu gimba gu tlaku. ⁶ Sla'amuu yoó hha'aluudiyaaba gimba gu tlakuge, ina yoóti hha'aluudi sliimaa

haa gimba gu lou. ⁷ Sla'amuu yoó hiikaasi gimba goõ, yoó /imbi gimba goõ, yoó iliipa'ana gimba goõ haa yoó hiikarahhi gimba goõ.

⁸ Sla'amuu yoó konaaba hiifaakoo etaa. Te'esii bere wana tletiru, himaa hiifaaki, bere wanta hiidahhasa dari coco'omoo gimba waku, himaa qatli. Kara, bere caahharaa wanta, slime himaa hiicatida. ⁹ Ma'aana hati khuana kilesi coko'u gimba gu Iliitleemu haa hiigaasanaaba tletiru goõ. ¹⁰ Teesaaqay see, hiigaasa gimaa ilii khayde, gimbakira daaba hiigaasa, himaa hiih-hancooi. ¹¹ Qatlay gaa ilii khwaylimoo, haati co-coi khwaylimoo pahha, haati khua khwaylimoo pahha haa haati ilahudeesi khwaylimoo pahha. Qatlay gaa ilii diiray, gi heedi gu didiru tleehhidi, haati may gimba gu daaqauumaa. ¹² Ma'aana, inkoo hati ariirina hhabahhabinay gu kiyooge waara pahha, qariqaaqari hamaati arina pan-dataa. Inkoo, hati khua coko'o, qatlaykeesii maati caahha nara'a, idoo ana gooay dini ilii khuiye nara'a ha Iliitleemu. ¹³ Inkoo, gimbaki tami nii kaasi: /imbaraa, iliipa'aru haa sla'amuu. Teesaaqay see, gimba gu kaaru tla/aã gu gimbakii gu tami ti sla'amuu.

14

Iliitleemu yoó hadisi/uuru guri tletiru//haa gu coco'omoo gimba gu/abu

¹ Unkuray karahhaw sla'amuuge. Kara karahhaw gi slayday /uuru gu muunaiĩ doó hadisiye ha Iliitleemu, hiĩ loi gu tletiru. ² Ma'aana heedi gu gimbuusa hari gimba waku gu /abu,

gimbuusiyaaba haa hida, ina haa Iliitleemu na gimbuusi. Gu lou, hhaku heedi lensee gu caahha ina, ma'aana ina gimbuusi gimba gu ilaqaba hari /uuru gu Muuna gu Iliitleemu. ³ Inkoo, heedi gu tletima, yoóti gimbuusi sa hida gimba gu qawaraa /uuru, gwii /atlisaraa muunaĩ haa gu tlaatlaqasa inay. ⁴ Heedi goó gimbuusa hari gimba waku gu /abu, singoóti qay /uuru ina lenkosi. Inkoo, hiĩ goó kakaama ya/aboo da Iliitleemu, ina yoóti qay /uuru sa kanisaa. ⁵ Ana hanti aloo sla'a unkuray gonkokunaa, ma gimbuusidiri hari gimba gu /abu. Teesaaqay see, hanti aloo sla'a loi gonkokunaa, ma kakantiri ya/aboo da Iliitleemu. Ma'aana heedi goó kakaama guti didiru ba/ay da hiĩ goó gimbuusa hari gimba gu /abu. Amoo leẽ da faydaa hari gimba gu /abu kanisaage, bere ti kona heedi waku gu ilakeesa, kanisaa sliimaa ma slaydi /uuru.

⁶ Inkoo, hhiee koi, bere haa khaw daqa doogunay, gi kaawa hari gimba gu /abu, sangu faydaa mala qaw? Sangu qawaaba faydaa lensee, bere ana sanguraa khawaaba hiitlaa'asa baku gimba gu caahharaa baku tletiru baku caacaahhamisu. ⁷ Daganii ilii wana daqa idadu guba slafimaa, giyoó ilii ca/asiyee afoo da tureeree gooay haa pandaqway. Bere hiica/asiyaaiiba afafu paslaapasloo, hida malee caahhiyay ti raa'amee mala goosee daganii fahhaahhamina hari tureeree haa daganii mu/uu/una hari pandaqway? ⁸ Kara, bere paranda duguba hiifahha nara'a, gi may hiica/asa afoo da hhoi, miyaa nangu haraa ilakhuukhu'usi sa qwatla?

⁹ Nama teesaaqay leẽ, unkuray see. Bere ha kakaakantay hari cufeeri kokuna gimba doóba caahharaa, heedi malee caahhi gimba ga kakaakantee? Ma'aana hati kakaantay kilesi gimba tosaa hhana caaqwage. ¹⁰ Gu lou, gimba ti wa/a koorotii, kara ti hhaku gimba guba ma'aana. ¹¹ Inkoo, ana bere haniba caahha ma'aana da gimbakee, ana ti dahaa daqa heedi-keesii gu gimbuusa, ina see ti dahaa daqa dooii. ¹² Nama teesaaqay leẽ, unkuray see. Ma'aana slahhaahha'aday slawaraa/uuru gu muunaĩ doó hadisiye ha Iliitleemu, karahha hari khisla, ma slaydiri hika'a loi goó iliiawa kanisaa, ma slaydi /uuru.

¹³ Inkoo, heedi gu gimbuusa gimba gu /abu, firine Iliitleemu, ma sugu qay hiidahhasa da ilakeesa gimbakee gi gimbuusiye. ¹⁴ Ma'aana, bere firima Iliitleemu hari gimba gu/abu, muuna gooi yoóti firina. Teesaaqay see, waaway gooi slayaaba faydaa lensee gimba ga gimaamise. ¹⁵ Inkoo, hati malee laqa? Ana ha firima hari muuna gooi, slime ha firima hari waaway gooi. Kara ha raa'a hari muuna gooi haa hari waaway gooi. ¹⁶ Bere hha'alesida Iliitleemu hari muuna googu, heedi waku gi may caahharaa gimba googu, malee hiidahhasi kaawaraa tuba, "Guti lou" daqa daareesaraa dooguu? Hikira hhidina gimba ga gimaamaside. ¹⁷ Gu lou, hiidahhasida kaawa/íisoo daqa Iliitleemuge nara'a. Teesaaqay see, heedi waku slayaaba faydaa. ¹⁸ Ana kaawa /íisoo daqa Iliitleemuge ambee, ana gimaamisa hari gimba gu /abu ba/ay da unkuray gonkoku-naa. ¹⁹ Teesaaqay see, wa'ay gu kanisaage ba/ay

ana ti gimbuuse gimba kooani gu waaway, ma caacaahhamisi hida wakinay ba/ay da coco'omoo gimba elefu mibi hari gimba gu /abu.

²⁰ Hhiee koi, hhanti ilahudeemisiday daaqay pahha. Gimba gu tlakwarooge ti daa/a/ee tlee-hhida. Teesaaqay see, ilahudeemisu googunay, hida gu deni tleehhida. ²¹ Sariyaage daa hand-ikimi tuba,

“Iliitleemu yoó kaay taqay,

‘Hari amoo da hida gu koomee gimba gu /abu,

haa hari afaiĩ gu dahaa,

ha gimbuusa haa hida hhanki,

teesaaqay see, hini akhasiyaaiiba.’✧ ”

²² Teesaaqay, gimbuusaraa gimba gu /abu, ti laqaru gimba gu kaaru, ti sa hida hhanki gooba gu koomee /ambaraa, ti sa hhaka'a goóba /ambaraa. Kara, tletiru gimba goó daqa Iliitleemu dahha, ti sa hida hhaka'aaba goóba /ambaraa Yeesu, ti sa hhaka'a goó /imbee. ²³ Inkoo, bere kanisaa goõ hingii kurunkuriti daqa lenge, haa kila heedi gi gimbuusi hari gimba gu /abu, da hhe'esi yaagii gunay hida goóba caahha baku goóba /imba, gu lou, kaayaaiibaslii tuba, gonkokunaa ti kontay khansu? ²⁴ Inkoo, bere hida goõ kakaanay ya/aboo doó daqa Iliitleemu dahha, da hhe'esi daagii day te'esii heedi goóba /imba baku goóba caahharaa, gimba goõ gi akhasiye sugu laqanaa tlakwaroo dosi loi, dugu hukunaa ha gimbakee gi akhamisiye. ²⁵ Kara, ilaqaba da muuna gosi daga hiica/asi cenceege.

✧ **14:21** 14:21 Yu'udii kitaabuu gu Isaaya 28:11-12.

Teesaaqay, keebeedi haa gi daareesi Iliitleemu gi /ambi tuba, “Gu lou, Iliitleemu wana tla/aã googunay!”

Firoo Iliitleemu kanisaage hari amoo da hhoi

²⁶ Hhiee koi, inkoo ti malee laqana? Qatlay hangoó ilii slaslaydee sliimaa, heedi leẽ hiidahhasi raa'amee, waku caacaahhamisu, waku kona gimba gu hiitlaa'asa daqa Iliitleemugo, waku kona hiidahhasa da coco'omoo hari gimba gu /abu, haa waku ilakeesi gimbakee da co-coiye. Gimbakee sliimaa dugu yondiidiye sa hii/atlisaraa da kanisaa. ²⁷ Bere heedi waku gimbuusi hari gimba gu /abu, te'esii gimbuusiyee hida cada baku tami, hhanti hacyiyay. Leẽ bere hii hhe'esi, qariqaaqari waku, haa kwanda gi wane heedi gu ilakesiduu. ²⁸ Inkoo, bere hhaku heedi lensee gu hiidahhasa ilakeesa, hida hhakee gu gimbuusee gimba gu /abu qabiye dii hiikurunkuridage. Inay gimbuusiyee muunañ koinay inay kilakoina haa Iliitleemu.

²⁹ Tletimiisee cada baku tami gimbuuside gimba gwaa daqa Iliitleemu dahha haa wakinay gi ilatahhiyay gimbakee. ³⁰ Bere heedi waku guũ ibiidu te'esii hii slay hiitlaa'asa da gimba gu Iliitleemu, hikira gu pandaa qabiye. ³¹ Ma'aana gonkokunaa hiidahhasiday hiica/asa tletiru gwaa daqa Iliitleemu dahha, leẽ qariqaaqari waku. Teesaaqay laqa, hida goõ digima caacaahhamisi haa ma digii /atlisi muunainge. ³² Muunañ gu hida goó tletimee gimba goó daqa Iliitleemu dahha kwanda gi akhamisiyee tletimiisee. ³³ Ma'aana Iliitleemu, ti Iliitleemu gu

fitlaaloota gooba, guti qasaw, idoo da iliowane gooy kanisaa goõ da hida gu Iliileemu.

³⁴ Tigay kwanda gi qabiye diñ kanisaage. Inay digoó hiigeemeyaaba ma gimbuusiri, ti konee murumu'uuma sariyaa da Musaa gooy giyoó ilii kaade.✧ ³⁵ Inay bere slaiyay maasa gimba lensee, maasiyee hhawatee koina ayage. Ma'aana ti ilamuree hadee coco'omoo kanisaage.

³⁶ Gu lou, gimba gu Iliileemu yaa daqa doogunaa tlaatlesii? Baku ti unkuray kilesi na hida daa ilii khay gimbakee? ³⁷ Bere heedi lensee ilahudeesi tuba, ina ti tletimiisay gu Iliileemu, baku hindii /atli Muuna gu Iliileemuge, /ambiye tuba, gimbaki ga handikiikime ti ilakaawa da Looimoo gu Gongo. ³⁸ Bere heedi iliiqaasiyaaba gimbaki, ina loi see dugu iliiqaasiyaaba.

³⁹ Inkoo, hhiee koi, slaw kwayru hari khisla ca/amisuu tletiru haa hhanti tlaatlahhasiday hida goó gimbuusee hari gimba gu /abu. ⁴⁰ Teesaaqay see, gimba sliimaa dugu yondiidiye hari muree haa hari amoo da hhoi.

15

Kristu slafaraa dosi ayisago

¹ Inkoo, hhiee koi, ha sla'a, ma hiislaysidiri Gimba gu Hhou gaa kakaami sa unkuray, gugi oodiri muunaii kokunay haa gi qadimitiri nara'a slime gimbakeesii. ² Kara, hari amoo da Gimbaki gu Hhou dangoó ilabu'uu'una, bere karahhasiday nara'a gimba sangwaa kakaami unkuray. Bere teesaaqay gooba, haati iliipa'antiri diitiray.

✧ **14:34** 14:34 Yu'udii kitaabuu gu 1 Timoteeyo 2:12.

3 Ma'aana ana sangwaa taataahi unkuray gesaa gimba gu kaaru hari khisla, hiñ gwaa ooyi ana loi. Kristu yaa gwaai sa tlakwaroo doori, daa ilii kaay gooay Handikaa da Iliitleemu.✧

4 Kara, dugwaa qaasi haa yaagi slafi baloo da tamiige, daa ilii kaay gooay Handikaa da Iliitleemu.✧

5 Da hhe'esi yaa iliicaí Keefa,* haa qariqaaqari yaa iliicaí ya/abimiisetira da mibi haa cada. 6 Qariqaaqari yaa iliicaí waa lenge hhiee goó iliipa'amee, faadoo dooina daa hiicatidi miyaa kooani. Wa/a tla/aã gooinay wanay slafiyay, wakinay giyamaati kaka'iri see.

7 Qariqaaqari yaa iliicaí Yakoobo, da hhe'esi yaa iliicaí ya/abimiisee goõ. 8 Hiifaakoo da gonge, slime hinaa iliicaí ana, Pawlo, daa/uka'a pahha daa hiiday kahhi hiigaasa slehheeri kosi see.

9 Ma'aana ana na cokoí tla/aã gu ya/abimiisee gonge, ana haraa hiiboo/iiba dinima eteedi ya/abimiisay, sa gimba haa laba'asi kanisaa da Iliitleemu.✧

10 Teesaaqay see, hari hhoínay gu didiru gu Iliitleemu, hanti taqay tleehhidi ga iliwaare, kara hhoínay gosi daqa dooi yaati idoo da diitiray gooba. Gu lou, haa yondiidi yondu ba/ay da ya/abimiisee goõ. Gu lou, gimati ti ana gooba, ti Iliitleemu naa yondimaamidi hari hhoínay gu didiru gu Iliitleemu gu sliimaa waara haa ana. 11 Inkoo, gina ana goo baku inay, haã

✧ 15:3 15:3 Yu'udii kitaabuu gu Isaaya 53:5-12. ✧ 15:4

15:4 Yu'udii kitaabuu gu Daareesoo 16:8-10. * 15:5 15:5

Keefa: Keefa ma'aana dosi hari Yunaanaisoo na Peetiro. Yu'udii kitaabuu gu Yohaana 1:42; 1 Wakorinto 1:12. ✧ 15:9 15:9

Yu'udii kitaabuu gu Yondu gu Ya/abimiisee 8:1-3; 9:1-2.

na idoo goó kakaane haa goó iliipa'antee.

Hida gwaa kaka/ee slafisaraa dooina

¹² Inkoo, bere haã kakaani tuba, Iliitleemu yaa slafisi Kristu yaagii ca'í ayisago, tla/aã googunay wakinay malee kaayay tuba, hida gwaa kaka/ee, maa slafiyaa'iiba ayisasugo? ¹³ Gu lou, bere slafaraa da hida gwaa kaka/ee hhaka, Kristu see yaa slafiiba yaagii ca'í ayisago. ¹⁴ Kara, bere Kristu yaa slafiiba yaagii ca'í ayisago, kakaaru goori ti diitiray haa /imba dooguna ti diitiray. ¹⁵ Kara, ti teesaaqay kilesiiba, dandiray slime dandaati arimi tuba, ti masaydii da afa'afuumaa da Iliitleemu, sa gimba haã ilatlayni tuba, Iliitleemu yaa slafisi Kristu. Inkoo, bere gimbakee guti louuba, hida gwaa kaka/ee digoó slafimisiyaaba. ¹⁶ Ma'aana, bere gu lou hida gwaa kaka/ee digoó slafimisiyaaba ha Iliitleemu, Kristu see yaa slafiiba yaagii ca'í ayisago. ¹⁷ Kara, bere Kristu yaa slafiiba yaagii ca'í ayisago, /imba dooguna ti diitiray, unkuray see kahhaday tlakwaroo doogunay wantay. ¹⁸ Teesaaqay, slime hida goõ gwaa kaka/ee ilagaasaraa dooinay daqa Kristuge hinti hhaniri sumuku. ¹⁹ Bere iliipa'aru goori daqa Kristuge ti sa ibinati kilesi, dandiray haraa hiiboó/ani sandima slahhaai loi ba'ay da hida wakinay goõ khoorotii.

²⁰ Inkoo, gu lou, Kristu hiĩ slafi ayisago, ina ti heedi gu pandaa slafaraa ayisago tla/aã gu hhakiray gwaa kaka/ee. ²¹ Ma'aana idoo daa ilii khay gooay gwaa'araa hari amoo da heedi leẽ, nama teesaaqay, hida slafaraa dooina ayisasugo yaati khaydi hari amoo da heedi leẽ. ²² Ma'aana

idoo da iliiwane gooy ilagaasa doori daqa Adaa-muge, hida goõ yoóti kakaíyay. Nama teesaaqay, slime hida goõ gungoó ilagaasee daqa Kristuge, digimaati slafisi ayisasugo. ²³ Inkoo, kila heedi dugumaati slafisi ayisago hari ilakhuukhu'usa da Iliitleemu. Kristu guni tlaatleesoo. Qatlay ina gimaa ilii khaye, hida hhakira gungoó ilagaasee haa ina, digimaa hiitlaysi ayisago. ²⁴ Da hhe'esi, hiifaakoo himaa khayda, qatlay Kristu gimaa ilii taatahhiye tawaaloo sa Iliitleemu Taataa, qariqaaqari damaa ilii hhamisiye tawaaloo sliimaa, hiidahhasa haa /uuru.

²⁵ Ma'aana, Kristu kwanda gi tawaaline qatlayka'a naqatloo gimaa ilii kalaíye fa/ayaa dosi ye'eeroo kosii. ²⁶ Fa/aymoo gu hiifaakoo damaa hhamisiye ti gwaa'araa. ²⁷ Ma'aana Handikaa da Iliitleemu dagaã handikimi tuba, "Iliitleemu hiĩ qaasi idadu sliimaa tawaaloo dosii."✧ Inkoo, handikaa giyoó ilii kaade tuba, "Idadu sliimaa digiĩ qaasi tawaaloo dosii," guti lou tuba, Iliitleemu gwaa qaasu idadu hhakee tawaaloo da Yeesuge, ina hhaku tla/aã gu idadu hhakesii. ²⁸ Qatlay idadu sliimaa digimaa ilii qaasiye tawaaloo da Nankosiige, Naw loi hingimaa asu qaasi slime tawaaloo da Taataa gosii Iliitleemu, hiĩ gwaa qaasu idadu sliimaa tawaaloo dosii, Iliitleemu ma tawaalimi idadu goõ.

²⁹ Inkoo, bere slafaraa hhaka ayisago, hida hhaka'a doó hiinunqudimisiye sa hida gwaa kaka/ee, yoó mala iliipa'anay slawaraa? Bere hida gwaa kaka/ee digoó slafisiyaaba yaagii

---

✧ 15:27 15:27 Yu'udii kitaabuu gu Daareesoo 8:6.

ca'iyay ayisasugo, hida digoó so'oyi hiinunqudimisi sa inay? ³⁰ Slime dandiray hangoó so'oyi hiilu/ana cokhoriimage dandiray kilakoti qatlay sliimaa? ³¹ Hhiee koi, ana Pawlo balalu sliimaa dinoóti slaslay ha cokhoriima da gwaa'araa. Ana seelima gimbakee guti lou, idoo hani ilii dahhasidee gooay/imba tuba, hangoótii duuba sa unkuray ilagaasaraa doorii daqa Kristu Yeesu Looimoo goori. ³² Bere hari iliipa'aru gu idadu gu kooroti kilesi, ana haa qwaatli haa makay gu dihhi yade Efeesoge, faydaa mala ganaa aloo slaw gimbakesii? Bere hida gwaa kaka/ee yoó slafiyaaiba. Inkoo, dandiray kaawane tuba, “/agine haa kitahhane, ma'aana heetlaalee kaka/ana.”[☆] ³³ Dangu hhantii cori tuba, “Ilagaasa haa hida gu tlakwi, yoó tlakweesida ibinaa da hhoi.” ³⁴ Tlawaw! Tlaatleesa ibinaa hhoinay, kara hhanti yonditay tlakwaroo. Ma'aana hida wakinay tla/aã googunay Iiitleemu gu hhidinay. Ana ti giimaamisa gimbaki, ma antiri ilamuree.

Slaqwa dari slafaraa ayisago

³⁵ Heedi hiidahhasi maasaraa tuba, “Tuueenaa maa malee slafiyay ayisasugo? Inay slaqwa da malee slanqasa ginimaa konay?” ³⁶ Ye, unkuray gwaa bawmidee! Pisagaroo goó daamisidee yoó ti'itaaba, bere daba gubaraa gesaa. ³⁷ Qatlay goó ilii daamisidee pisagaroo, hoó daamisidaaiba baruũ goó ti'ida qariqaaqari. Pisagaroo kilesi ganoó daamiday, angamalee da ganoo baku

☆ **15:32** 15:32 Yu'udii kitaabuu gu Isaaya 22:13.

pisagaroo waka. ³⁸ Iliitleemu yoó qay sa pisagarotee slaqwa giyoó slaiye ina loi. Kara, kila pisagariya slayda slaqwa dosi da ina lenkosi. ³⁹ Ma'aana slaqoo gu idadu sliimaa gu slafee ti paslaapasloo. Hida, makay, cira/oo haa samaakii slaqoo koina ti paslaapasloo. ⁴⁰ Kara, wanay slaqoo gu rawaa gu raw haa gu kooroti. Inkoo, wanqamee dooina slaqoo hhakee gu rawaa gu raw ti leë. Wanqamee da hhaã gu kooroti ti wakinay. ⁴¹ Letu ti konta wanqamee dosi da ina lenkosi, slehheë see ti kona wanqamee dosi, tica/erii see wanqamee dooina, haa kila tica/u ti kona wanqamee dosi da pasla.

⁴² Teesaaqay dagani ilii wana slafaraa da tuueenaa ayisasugo. Pisagariya pahha, slaqwa doó guba, daa tipi ayisage, dagamaa slafisi ha Iliitleemu haa kara gubidaaba etaa. ⁴³ Slaqwa dagoóti tipi ilamureege, dagoóti slafisi yaagii ca'ada ayisago wanqameege. Kara, dagoóti tipi kontaaba /uuru, dagoóti slafisi konta /uuru. ⁴⁴ Qatlay dagoó ilii qaasiye, ti slaqwa da heedi kilesi daganoo qaasi, dagoó iliislafisiye, ti slaqwa da muuna daganoo slafisi ayisago. Ma'aana wanta slaqwa da heedi, slime wanta slaqwa da muuna.

⁴⁵ Teesaaqay, slime daa handikimi tuba, "Heedi gu pandaa Adaamu, yaati heedi gu kooma slafimaa tlehhidi."✧ Yeesu doó eteedine slime Adaamu gu hiifaakoo, gi muuna tlehhidi guroó khawa slafimaa. ⁴⁶ Teesaaqay see, slaqwata'aaba da muuna naa giyati, ti hata'a da heedi, da

---

✧ **15:45** 15:45 Yu'udii kitaabuu gu Tlaatleesoo 2:7.

hhe'esi hata'a da muuna naa sirakonti. ⁴⁷ Heedi gu pandaa duguraa tipa tleehhi. Yeesu doó eteedine heedi gu caduu yaati rawaa gu raw dahhi. ⁴⁸ Hida gu koorotii waaree, ti heedika'a pahha slanqamisiyay, daa tleehhi hari tipa. Slime hhaka'a gu rawaa gu rawge waaree, ti heedika'a pahha slanqamisiyay, gwaa rawaa gu raw dahha. ⁴⁹ Kara, hangaa slaaslaaqasani haa heedikira, daa tleehhi hari tipa, nama teesaaqay hangimaa slaaslaaqasana haa hikira, gwaa rawaa gu raw dahha.

⁵⁰ Hhiee koi, gimba ga kakaakame na nahiĩ. Slaqwa haa ceedee hiidahhasiyaaiba aaliru Tawaaloo da Iliitleemu. Kara, idoo doó guba see hiidahhasidaaba aaliru idoo doóba gubaraa. ⁵¹ Itatiisa! Sangu kaay siiri. Dandiray gonkotaa hamaa kaka/anaaba. Teesaaqay see, gonkotaa dandimaa hiifooki, ⁵² cirakiray, qatlay gu gumuu'uda haa diliqa gooay. Ma'aana paranda gu hiifaakoo dugumaa iliifahhiye, tuueenaa digimaa slafisi hari slaqoo goóba kaka/ú, dandiray see dandimaa hiifooki. ⁵³ Ma'aana slaqwati doó guba kwanda daga hiifookiye gi mayda guba sumuku. Kara slaqwa doó gwaa'a, dagagii fooki gi mayda gwaa'a. ⁵⁴ Inkoo, slaqwati doó guba qatlay dagamaa ilii fookiye gi mayda guba, haa slaqwati da gwaa'araa, dagamaa ilii fookiye gi mayda gwaa'araa. Te'esii, gimbakira daa handikimi Handikaa da Iliitleemuge, dugumaa asu hiigaasi tuba, "Gwaa'araa dagaã gwi/ kaba/amuuge." ⁵⁵ Idoo daa ilii handikimi gooay

---

✧ 15:54 15:54 Yu'udii kitaabuu gu Isaaya 25:8.

Handikaa da Iliitleemuge tuba,
 “Gwaa'araa, kaba/amuu koki kaale wanay?

Hiidahhasa doogi da ilaqa'a kaale wanta?”✧

⁵⁶ Gwaa'araa yoóti slayda /uuru gu gaasa daqa tlakwaroogo. Kara tlakwaroo yoóti slayda /uuru Sariyaago. ⁵⁷ Iliitleemu dugu daareesiye! Ina sindoó qawa kaba/amuu hari amoo da Looimoo goori gu Goõ Yeesu Kristu. ⁵⁸ Inkoo, hhiee koi ga slae, qadimida nara'a, hhanti ringiringi-day. Balalu sliimaa ilakooma yondiida yondu gu Looimoo gu Goõ hari maguuma. Ma'aana ha khu'uday tuba, maguuma dooguna ti diitiray gooba daqa Looimoo gu Gonge.

16

Iliiawaraa hhiee goó /mbee Yeesu

¹ Inkoo, sla'a ilaki/isa gimbakee gu hiikurunkuriru idadu gu iliia'aw hida gu Iliitleemu Yerusaleemuge. Yondiida nama teesaaqay gooy, idoo gaa ilii ilafahhi kanisasuu gu Galatiyaa. ² Baloo da tlaatlesoo da kila kuiya, kila heedi tla/aã googunay tlinti'isiye peesay ilakhuaraa da slawaraa dosii. Kara, peesaykee gi qaasiye, qatlay gamaa ilii khawe, damaa hhanti wana hiikurunkuriru gu iliia'aw. ³ Qatlay gamaa ilii khawe, sigimaa hadimisa cheetatu hida hhaka'a gamaa hiileehhedee tla/aã googunay. Inay hagi-maa ya/aba, ma leehhisiri idadu kokuna gi hadisidiri Yerusaleemuge. ⁴ Bere maa nara'a ana see hadakaw, hida hhakee maa sliimaa hadakayay haa ana.

✧ **15:55** 15:55 Yu'udii kitaabuu gu Hoseeya 13:14.

Pawlo ilakhuukhu'umisu gu hhiyuuma dosi

⁵ Qariqaaqari goo iliicate hari hhapee da Make-
dooniya, haa khaw daqa doogunay. Ma'aana
haã ilakhuukhu'usi hiicata hari Makedooniya.
⁶ Angamalee ibiida haa unkuray qatlay coko'u,
baku angamalee ibiida haa unkuray qatlay sli-
imaa gu kijaajimoo, mani iliiaydiri hhiyuuma
dooi daqa nama daqa gamaa khu'use. ⁷ Ana
sla'aaba, manguti arimi kilesi unkuray inkoo,
haa gi ilakooma haa hhiyuuma dooi. Ana kooma
iliipa'aru gu ibinaa haa unkuray qatlay coko'o,
bere Looimoo gu Goõ hinoo pihhi. ⁸ Teesaaqay
see, hamaa ibiida yaamu gu Efeesoge baloo da
Pentekoositi* naqatloo. ⁹ Ma'aana afamaraa gu
didiru duguũ affiooyimi sa ana, ma yondiidi
yondu gu kooma /aamu, gimati waniri see hida
wa/a goó kanimisee ana.

¹⁰ Bere Timoteeyo himaa khay daqa doogunay,
kwahasuusakuna, khu'uma ibiidiye tla'amee
see hhaka haa unkuray. Ma'aana slime yondu
gu Looimoo gu Goõ ginoó yondiidi, ana gooy.
¹¹ Inkoo, heedi lensee gu hhanti qooqiidi ina.
Iliiawakunay, ma ilakoomi hhiyuuma dosi hari
qasaw, maa kara ki'i daqa dooi. Ma'aana ana
guti baqaaqamida ina sliimaa haa hhiee koti.
¹² Gimbakee gu hhia goori Apoolo, haguũ tlaat-
laqasi hari maguuma, maa khay daqa doogunay

---

* **16:8** 16:8 Pentekoositi: Pentekoositi yaa baloo da didiri da hida gu Yahuudi, balalu mibeeri kooani qariqaaqari daa ilii cati losona gu Pasaaka. Kara yaati baloo da didiri hida gu Yahuudi giyaa ilii losonuusiri losona gu bu'uru ganoo. Yu'udii kitaabuu gu Hiica/araa 23:16; 34:22; Gimba gu Walaawi 23:15-21; Hiislaslaw gu Sariyaa 16:9-12.

sliimaa haa hhiee wakinay. Ina hiï slaiyaaba khawaraa inkoo, teesaaqay himaa khay gimaa iliislaye mucu.

Gimba gu hiifaakoo

¹³ Unkuray diliqa, qadimida nara'a /mbage, maguumida haa hida gu koomee/uuru tleehhida.

¹⁴ Yondiida gimba goõ sla'amuuge.

¹⁵ Unkuray khu'uday hida gu aya gu Sitefaana gunaa tlaatleesoo /mba Iliitleemu hhapee da Akaayage. Inay hingaa hiica/asiri, ma yondiidiri sa hida gu Iliitleemu. Hhiee hangu tlaatlaqasa,

¹⁶ akhamisa slime gimba gu hida da hhakee gooay, haa kila heedi gungoó ilagaasa yondukii, haa goó yondiida hari maguuma. ¹⁷ Inkoo, ana haã hha'aluudi, sa gimba Sitefaana, Foritunaato haa Akayiiko yaani khayri ti'ii. Inay siniï hadimisiri idadu hhakira naa afariibukudi daqa doogunaa. ¹⁸ Ma'aana inay yaa muunaboo/eesiri muuna gooi slime haa muunaï kokuna. Hida da hhaã gooay haraa hiiboo/ani hiislawaraa.

Pawlo cehheemisu gosi gu hiifaakoo

¹⁹ Dangwaani cehheemisi ha hida gu kanisasuu gu hhapee da Aasiya. Slime dangwaani cehheemisi hari uma gu Looimoo gu Goõ ha Akiila haa Piriisila, sliimaa haa hida goõ gu kanisaa gungoó slaslawe aya gooinay.

²⁰ Slime dangwaani cehheemisi ha hhiee goõ gu waaree ti'ii. Hangu cehheemisidee hari sla'amuu gu Kristu.†

---

† **16:20** 16:20 hangu cehheemisidee hari sla'amuu gu Kristu: Hari Yunaanaisoo ti cehheemisu hari amoo da humba'ada doõba tlakwaroo.

²¹ Ana, Pawlo, handikiikima cehheemisuki hari daba gooi loi.

²² Bere heedi lensee waki Looimoo gu Goõ Yeesu Kristu, dugu ilawaasiye. Looimoo goori yaa khaye.‡

²³ Hhoinay gu didiru gu Looimoo gu Goõ Yeesu sliimaa wane haa unkuray.

²⁴ Sla'amuu goy goõ sliimaa wane haa unkuray gungaa ilagaasee haa Kristu Yeesu. Guti lou.

---

‡ **16:22** 16:22 Looimoo goori yaa khaye: Hari Yunaanaisoo kaawarati na Maranaata. Ma'aana dosi na Looimoo goori yaa khaye!

**Ilaʼimbidu Gu /abu hari Burungaisoo
Burunge: Ilaʼimbidu Gu /abu hari Burungaisoo
(Bible)**

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Burunge

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

5fd9f69c-03b6-5343-85b8-5043bec70185